लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

गुर्भाकोट नगरपालिका, सुर्खेत

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

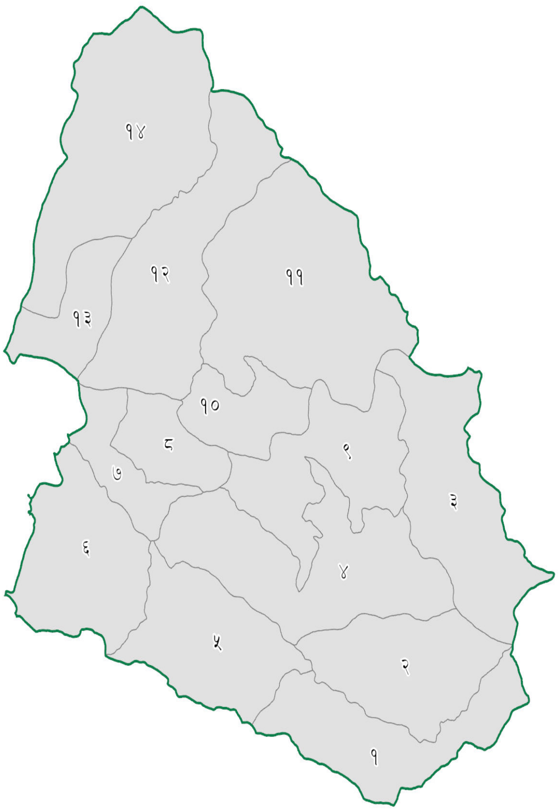

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

गुर्भाकोट नगरपालिका, सुर्खेत

आर्थिक वर्ष २०८०/८१

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be A Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता
(CORE VALUES)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८०।८१ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)
महालेखापरीक्षक

२०८२ वैशाख

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, कर्णाली प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2081/82 मिति : २०८२-२-८

च.न.:FAR/2080-81/LOC/458

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

श्री प्रमुखज्यु,
गुर्भाकोट नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
सुर्खेत।

कैफियतसहितको राय

हामीले गुर्भाकोट नगरपालिका, सुर्खेतको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणी हरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरु समावेश भएको वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेश भएको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणी समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरण ले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान नगदमा आधारित र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्वन्धित प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय संचित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। पालिकाले पेश गरेको प्राप्ती र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प. फा. नं. २७०) मा अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त भएको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. १९ करोड २३ लाख २२ हजार, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार

कार्यक्रमको रु. १४ लाख ५ हजार, सामाजिक विकास मन्त्रालयको रु. १ करोड १९ लाख १० हजार र आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको रु.१ करोड ९६ लाख ३२ हजार समेत गरी रु.२२ करोड ५२ लाख ६९ हजार समावेश गरेको छैन।

२. पालिकाको रु. १ अर्व ८४ करोड ६० लाख ८१ हजार लेखापरीक्षण गरिएकोमा रु. १ करोड १३ लाख ८२ हजार बेरुजु देखिएको छ। सो सम्बन्धमा प्रतिक्रियाबाट रु. १ लाख ५७ हजार फर्स्यौट भई रु. १ करोड १२ लाख २५ हजार बाँकी बेरुजुमध्ये असुल गर्नुपर्ने रू. ३ लाख ३८ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. ६ लाख ९० हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु. १ करोड १ लाख ९७ हजार रहेको छ। गत वर्षसम्म रु. २९ करोड ५० लाख १८ हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा सम्परीक्षणबाट रु.११ करोड १८ लाख १७ हजार फर्स्यौट हुँदा रु. २ लाख ८६ हजार बेरुजु थप भएकाले रु. १८ करोड ३४ लाख ८६ हजारमा यस वर्षको रु.१ करोड १२ लाख २५ हजार थप भई हालसम्मको अद्यावधिक बेरुजू रु.१९ करोड ४७ लाख ११ हजार रहेको छ। पालिकाको बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

३. पालिकाले वित्तीय विवरण नेपाल सार्वजनिक लेखामानको ढाँचामा तयार गरेकोमा लेखा टिप्पणीहरु, सम्पत्ती तथा राजश्व लगायतका विवरणहरु खुलासा गरेको छैन। लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने पालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि स्वीकृत आचारसंहिताअनुसार हामीले काम गरेका छौँ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त भएका आधार र प्रमाणहरू राय व्यक्त गर्न पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्नेमा विश्वस्त छौं।

अन्य बेहोरा

यस पालिकाको लेखापरीक्षणबाट स्रोत र साधनको प्राप्तिको प्रक्षेपण यथार्थपरक नभएको, लक्ष्यअनुसार असुली नभएको, कर्मचारीको दरबन्दी अनुसार स्थायी पदपूर्ति नभएका कारण विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा असर परेको, अनुदानको पर्याप्त अनुगमन नभएको, वितरणमुखी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको लगायतका बेहोरा यस लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औल्याइएको छ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन को जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम वित्तीय जिम्मेवारी र जवाफदेहिता जिम्मेवार व्यक्तिमा रहेको हुन्छ । त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भई महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट लागु भएको नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा त्रुटीका कारण वित्तीय विवरण सारभूतरूपमा गलत आँकडा रहित बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी नगरपालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ। नगर कार्यपालिका, नगरपालिका प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय विवरण समग्रमा जालसाजी वा त्रुटीका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडारहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी रायसहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम लेखापरीक्षण कार्यसम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटी पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटीका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूतरूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(राम प्रकाश महतो)

नायब महालेखापरीक्षक

चालु आर्थिक वर्षको बेरुजु वर्गीकरण

प्रारम्भिक बेऽरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्यौंट			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
७४	५५	१,१३,८१,८७३	१	१२	१,५७,२६७	०	७३	४३	१,१२,२४,६०६	३,३७,५६९	१,०१,९६,५८३	६,९०,४५४	०	०	१,०८,८७,०३७	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
सुर्खेत	२९,५०,१७,९८४	0	११,१८,१७,५२०	१८,३२,००,४६४	२,८६,४३२	१,१२,२४,६०६	१९,४७,११,५०२

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८०/८१	६४	विल भरपाई	५९,५००
२	२०८०/८१	६६	बढी ग्रेड भुक्तानी दाखिला	९०,९४२
३	२०८०/८१	६३	कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता (सैद्धान्तिक)	०
४	२०८०/८१	७९.१०	आन्तरिक लेखापरीक्षण	६,८२५
५	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	हस्तान्तरण	२,९१,४४९
६	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	सोलार प्यानल खरिद	४,९८,८५०
७	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	साहारे मालारानी सिचाईं नाला मर्मत तथा निर्माण	१६,८२०
८	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	यु एन डी पी अन्तर्गत कार्यक्रम	३०,००,०००
९	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	महंगि भत्ता	४८,०००
१०	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	फरक कार्यमा खर्च	५०,०००

११	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्न	१६,५५,०८१
१२	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	न्यायिक समितिको बैठक	५,५००
१३	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम (NCCSP2)	३८,८६८
१४	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	खर्चको पुष्टयाई	२,९१,१००
१५	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	कार्यक्षेत्रबाहेको कार्यमा भुक्तानी	२,००,०००
१६	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	उपभोक्ता समितिको कार्य सवकन्ट्रयाक्टरबाट गराएको	३९,४६,३२४
१७	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	आन्तरीक लेखापरीक्षण व्यहोरा	९,३६,०१३
१८	२०७८/७९	विभिन्न NAMS बाट	समानीकरण अनुदानबाट शिक्षकको तलब भत्ता	३,२९,२६,१९२
१९	२०७८/७९	विभिन्न NAMS बाट	राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार भौतिक निर्माण	१८,००,०००
२०	२०७८/७९	विभिन्न NAMS बाट	भुक्तानीमा कर	२१,९७५
२१	२०७८/७९	विभिन्न NAMS बाट	कन्टेन्जेन्सी कट्टा गर्न नमिल्ने	३,५०,०००
२२	२०७८/७९	विभिन्न NAMS बाट	एकल महिला सचेतना कार्यक्रम	२,५५०
२३	२०७७/७८	विभिन्न NAMS बाट	विभिन्न समितिको वैठक	७,१४०
२४	२०७७/७८	विभिन्न NAMS बाट	निशुल्क छात्रवृत्ति वितरण	४००
२५	२०७७/७८	विभिन्न NAMS बाट	नागरिक आवास	२,९७,९६७
२६	२०७७/७८	विभिन्न NAMS बाट	नगरपालिका पुजीगत	४,४६,९६,८४०
२७	२०७७/७८	विभिन्न NAMS बाट	उपभोक्ता समितिलाई सिमाभन्दा बढीको कार्य	९५,००,०००
२८	२०७७/७८	विभिन्न NAMS बाट	अनुदान कार्यन्वयन	७,५०,०००
२९	२०७९/८०	विभिन्न NAMS बाट	स्थानीय संचित कोष	९,७१,८४६
३०	२०७८/७९	विभिन्न NAMS बाट	पेश्की रकम	४,४१,८८०
३१	२०७४/७५	२०	विउ वितरण गरेको प्रमाण	१,०६,२५०
३२	२०७४/७५	३९	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण भरपाई पेस	४०,०००
३३	२०७४/७५	३८	सडक ट्र्याक निर्माण कार्यको नगरसभाबाट नियमित	३,०४,१३४.३२
३४	२०७५/७६	३५	कार्यक्रम संचालन नभएको रकम दाखिला	२०,०००
३५	२०७५/७६	१०५	पेश्की फर्स्यौट	१,५०,०००
३६	२०७५/७६	१०५	गुमी स्वास्थ्य चौकी पेश्की फर्स्यौट	१०,००,०००

३७	२०७५/७६	१०६	विल प्रमाण पेस	१५,०००
३८	२०७५/७६	५८	बृहत खानेपानी योजनाको संचालन खर्च नगरसभाले नियमित गरेको	८४,४००
३९	२०७५/७६	१५	नगरसभाबाट नियमित गरेको	७,५९,९१७
४०	२०७५/७६	५७	कार्यालय समयको बैठक भत्ता सभाबाट नियमित	१,७१,५००
४१	२०७५/७६	७३	उपभोक्तबाट कार्य सभाबाट नियमित	४,२८,९३०
४२	२०७५/७६	९८	कर्मचारी तलव सभाबाट नियमित	३३,२२,०००
४३	२०७५/७७	४०	मूल्य अभिवृद्दि कर समायोजन पेस भएको	५,३९,७८८.०४
४४	२०७६/७७	२८	प्रदेश संञ्चित कोष दाखिला	११,०२,५०८
४५	२०७६/७७	५०	कर दाखिला	२,८००
४६	२०७६/७७	७०.४	औषधी ढुवानी भरपाई	१,९०,०००
४७	२०७६/७७	७०.५	कर दाखिला	४,९७,९९८
४८	२०७६/७७	८७	विपतमा माक्स खरिद कार्य नगरसभाबाट नियमित	३,३७,५००
जम्मा				११,१९,७४,७८७.३६

(८०६६८४०१३०० - गुर्भाकोट नगरपालिका, सुर्खेत)

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय :-स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ ।यस पालिका अन्तर्गत १४ वडा, ७४ सभा सदस्य, २२८.६ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा ४८ हजार २ सय १६ जनसंख्या रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८१ ।०९।२७ देखि २०८१ ।१०।३० सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको रु. १ अर्व ८४ करोड ६० लाख ८१ हजार लेखापरीक्षण गरिएको छ।सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची – २ मा संलग्न छ ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.३८,८७,३५४।- असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	तलव बढी भुक्तानी असुली भएको	७३४६०
२	स्वास्थ्य तर्फका कर्मचारीको पारिश्रमिक बढी भुक्तानी	७३७७४८
३	कार्यसम्पादन जफत	२६००००
४	बैठक भत्ता जनप्रतिनिधि	४८६९५५
५	शसर्त अनुदान फिर्ता प्रदेश	३९९३०८
६	विशेष अनुदान फिर्ता प्रदेश	२१३४९०
७	बैठक भत्ता	४६८४८५
८	शसर्त अनुदान फिर्ता संघ	६००००
९	कर दाखिला	१५४३५३
१०	दहत्तर बहत्तर	९८३३२०
११	विभिन्न समितिको बैठक भत्ता दाखिला	५०२३५

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **स्थानीय संचित कोषः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम यस नगरपालिकाले वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहयता, आन्तरिक आम्दानी र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएको आयोजनाहरु समेतको आय-व्यय हिसाबको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को समग्र संचित कोषको संक्षिप्त अवस्था निम्नबमोजिम रहेको छ।

२.१ **वित्तीय प्रतिवेदन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलव्ध गराएको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छः

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)			
२०८०/४/१ देखी २०८१/३/३१ सम्म			
क्र.सं.	विवरण	चालु वर्षको रु.	गत वर्षको रु.
१	कर	१३,८६,४०,९०३.५८	९,५५,५६,९४५.०७
२	अनुदान	५३,०१,६०,६८६.४९	५६,१२,९५,३२९.५०
३	अन्य राजस्व	१,२८,६६,६३४.३३	४१,५३,५४६.४५
४	विविध प्राप्ति	६,६६,०००.००	०.००
क	कुल जम्मा प्राप्ति	६८,२३,३४,२२४.४०	६६,१०,०५,८२१.०२
१	चालु	४५,१४,५३,०६२.१३	४५,५८,४२,३५६.८८
१.१	पारिश्रमिक / सुविधा	२७,४७,६२,०४९.१९	२९,०३,९५,२७७.०६
१.२	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	७,९३,५९,०२६.२८	१२,४६,३३,९९०.८२
१.३	सहायता (Subsidy)	०.००	१,६३,८२,७३९.००
१.४	अनुदान	९,४०,८९,११६.०१	२,१८,३०,३२५.००
१.५	सामाजिक सुरक्षा	१६,९१,७००.६५	८,०४,५२५.००
१.६	अन्य खर्च	१५,५१,१७०.००	१७,९५,५००.००
२	पूंजीगत	२३,८२,२०,४५०.००	२१,३५,५७,७६४.००
२.१	भवन तथा संरचना	३,५३,१६,९६१.००	२,५८,७७,३८२.००
२.२	सवारी साधन, मेशिनरी औजार , फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	१३,८६,१८९.००	५३,६९,०००.००
२.३	अन्य पूँजीगत खर्च	५,९७,७७,१२८.००	३,७९,७०,००७.००
२.४	सुरक्षा उपकरण	१५,९३,८३२.००	१५,५०,०००.००
२.५	सार्वजनिक निर्माण	११,३२,४०,४६९.००	९,६१,१७,५८२.००
२.६	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च	२,८५,७५०.००	१,५०,०००.००
२.७	पूँजीगत सुधार खर्च	१,७२,३४,२९०.००	४,६३,९८,५९३.००
२.८	जग्गाप्राप्ति खर्च	९३,८५,८३१.००	१,२५,२००.००
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी	६८,९६,७३,५१२.१३	६६,९४,००,१२०.८८
ग)	बचत/कमी (ग=क-ख)	(७३,३९,२८७.७३)	(८३,९४,२९९.८६)
घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)	(१,२८,६१,८८८.४५)	१,३४,९१,८५१.३१
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी	(१,५४,३५३.००)	(९,७१,८४६.३०)
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत/(कमी)) (ङ=ग+घ)	(२,०२,०१,१७६.१८)	५०,९७,५५१.४५
च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात	८,२९,६३,४३२.७०	७,७८,६५,८८१.२५
छ)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (छ=ङ+च)	६,२७,६२,२५६.५२	८,२९,६३,४३२.७०

कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालयबाट निकासा प्राप्त

बजेट उपशिर्षक	कार्यक्रम	वार्षिक बजेट	निकासा	खर्च
३१४०१०१२३	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१९३८१९०१६	१९२३२२३४७	१९२३२२३४७
३७०००११४३	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१४३००००	१४०५०००	१४०५०००
जम्मा		१९५२४९०१६	१९३७२७३४७	१९३७२७३४७

प्रदेश लेखा नियन्त्रकबाट निकासा प्राप्त

बजेट उपशिर्षक	कार्यक्रम	वार्षिक बजेट	निकासा	खर्च
३५००००११४	सामाजिक विकास मन्त्रालय	१२००००००	११९०९५६०	११९०९५६०
३१४०००११३	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	७९२०००	७४४०००	७४४०००
३१४०००११४	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	१९१२९०००	१८८८८२६९	१८८८८२६९
जम्मा		३१९२१०००	३१५४१८२९	३१५४१८२९

२.२ **वित्तीय विवरणको यथार्थता :** पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ ।पालिकाले आर्थिक कारोवार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय तहको वित्तीय विवरण स्थानीय सरकारको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ ।तर पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. १९,२३,२२,३४७/-, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रु. १४,०५,०००/-, सामाजिक विकास मन्त्रालयको रु. १,१९,०९,५६०/- र आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको रु.१,९६,३२,२६९ /- समेत गरी रु.२२,५२,६९,१७६/३८ सुत्रमा लेखा राखेको छैन । जसले गर्दा सुत्र प्रणालीवाट तयार भएको वित्तीय विवरण समेत पूर्ण नहुँदा वित्तीय विवरणले पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन । तसर्थ पालिकामा हुने सवै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश हुने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

२.३ **फरक हिसाव :** यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको प्राप्ती र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहाय अनुसार गत वर्षको जिम्मेवारी रु. ९,४१,२७३/७९, यस वर्षको प्राप्ति रु. २२,९६,६४,४०९/३३, यस वर्षको भुक्तानी रु. २४,४८,३१,२४६/७६ र बाँकी मौज्दात रु. १३,६३,६७५/१९ फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	गतवर्षको जिम्मेवारी	यसवर्षको प्राप्ति (आय)	यसवर्षको भुक्तानी (व्यय)	बाँकी मौज्दात
एकीकृत आर्थिक विवरण अनुसार	८३९०४७०६.४९	९११९९८६३३.७३	९३४५०४७५८.८९	६१३९८५८१.३३
सुत्र अनुसारको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	८२९६३४३२.७	६८२३३४२२४.४	६८९६७३५१२.१३	६२७६२२५६.५२
फरक	९४१२७३.७९	२२९६६४४०९.३३	२४४८३१२४६.७६	१३६३६७५.१९

२.४ **बैङ्क हिसाव विवरण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोवार आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजश्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरण अनुसार राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको वित्तीय विवरण अनुसार श्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात विवरण देहाय अनुसार रहेको छ । पालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७०) टिप्पणी नं. ६.१ (नगद तथा बैंक मौज्दात) ले देखाएको मौज्दात र बैंक विवरणले देखाएको मौज्दातमा रु. १,३७,५०,४१५/२३ फरक रहेको देखिन्छ । कार्यालयले भौ. नं.

१/८०/६/२ र १०/८०/६/२५ बाट राजस्व बाँडफाँडको रकम अग्रिमरुपमा आम्दानी बाँधेका कारण बैंक भन्दा श्रेस्तामा बढि मौज्दात देखिएको जनाई बैंक हिसाब मिलान तयार गरेको देखिन्छ ।

खाता	स्रेस्ता अनुसार मौज्दात रु.	बैङ्क स्टेटमेन्ट अनुसारको मौज्दात रु.	फरक रु.
स्थानीय तह बिभाज्य कोष (ग ६-१)	१००००००	१००००००	
स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता (ग ४-१)	५५११००४८.६६	४८०५३३४९.४३	७०५६६९९.२३
स्थानीय तह धरौटी खाता (ग ३-१)	५१६६८८१	५१६६८८१	
विविध खर्च खाता (ग२-७)	३८२५७९५.९	३८२५७९५.९	
स्थानीय तह विविध कोष खाता (५-१)	८६१९१४	८६१९१४	
स्थानीय तह आकस्मिक कोष खाता (ग ७-१)	२४३०९१६	२४३०९१६	
प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता (ग ७-२)	६०४४५	६०४४५	
जम्मा	६८४५६०००.५६	६१३९९३०१.३३	७०५६६९९.२३

२.५ **शसर्त अनुदान फिर्ता :** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ अनुसार सङ्घीय तथा प्रदेश सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको शसर्त, विशेष र समपूरक अनुदान स्थानीय तहले सम्बन्धित सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सुत्रबाट तयार भएको पालिकाको यस वर्षको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) अनुसार संघिय सशर्त अनुदान तर्फ रु. २,५३,००,८०४/- र प्रदेश सशर्त अनुदानतर्फ रु. ५९,१६,१७० /- खर्च नभई बाँकी रहेकोमा पालिकाले २०८१/३/३१ संघिय अनुदान रु. २,५२,३४,८०४/- र प्रदेश अनुदान रु. ३२,९७,१४८/- फिर्ता गरेको छ भने फिर्ता गर्न बाँकी संघिय अनुदान रु. ६६,०००/- र प्रदेश अनुदान रु. २,६१९,०२२/- आर्थिक वर्ष समाप्त भए पछी २०८१/५/११ मा फिर्ता गरेको देखिन्छ ।

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	खर्च नभई बाँकी	फिर्ता रकम
संघीय सरकार	शसर्त	३५९९५१०४९	३३४६६१४८९.४९	२५२८९५५९.५१	२५३००८०४
	विषेश	५००००००	४९८८७५५	११२४५	
	समपुरक	४८८९४६६	४८८९४६६		
जम्मा		३६९८४०५१५	३४४५३९७१०.४९	२५३००८०४.५१	
प्रदेश सरकार	शसर्त	३८९०४१४६	३४११०२१७	४७९३९२९	५९१६१७०
	विषेश	८५०००००	७३७७७५९	११२२२४१	
	समपुरक	६७९८०००	६७९८०००		
जम्मा		५४२०२१४६	४८२८५९७६	५९१६१७०	
कुल जम्मा		४२४०४२६६१	३९२८२५६८६.४९	३१२१६९७४.५१	

३ **बजेट पेश पारित र अख्तियारी :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय

अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिकाको उप प्रमुखले मिति २०८०/३/१० मा रु. ७७ करोड ६० लाख ६३ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेको र सभाबाट मिति २०८०/३/२७ मा पारित भएको जनाएको छ भने पालिकाका प्रमुखले मिति २०८०/४/२ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ ।ऐनले तोकेको समय भित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरी बजेट कार्यान्वयन गरिनु पर्दछ ।

४ **खर्च बिश्लेषणः**

नगरपालिकाले यसबर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु.१,२८,८५,८९२/०३ राजस्व बाँडफाँटबाट रु. १२,८१,४२,९८४/८० र अनुदानबाट रु. ५३,०१,६०,६८६/४९ समेत रु. ६७,११,८९,५६३/१३२ आम्दानी भएकोमा गत वर्षको मौज्दात समेतबाट चालु तर्फ रु. ४५,१४,५३,०६२/२१ र पूँजिगत तर्फ रु. २३,८२,२०,४५०/- समेत रु. ६८,९६,७३,५१२/२१ खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा १.८७ प्रतिशत मात्र रहेको छ । यसबर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रू. १ करोड ४६ लाख ३८ हजार खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको ११३.६० प्रतिशत रहेको छ । नगरपालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकमबाट ६५.४६ प्रतिशत चालु र ३४.५४ प्रतिशत पूँजिगत खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट नगरपालिकाले बिकास निर्माण कार्यक्रम संचालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकम बिकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

५ **योजना तथा वजेट कार्यान्वयन :**

यस योजना तथा बजेटमा देखिएका प्रमुख व्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन:

- अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा पालिकाले मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको छैन । साथै दीगो विकासको लक्ष्यलाई स्थानीय तहमा आन्तरिकीकरण गर्न आवधिक योजना तयार गरी लागू गरेको समेत छैन।

- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ अनुसार रु. १० करोड भन्दा बढी रकमको खरिद कार्य गर्दा खरिद गुरुयोजना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले रु. २३ करोड ८२ लाख २० हजारको खरिद गरेकोमा खरिद गुरुयोजना तयार गरेको पाइएन ।

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ अनुसार यस वर्ष थपघट समेत कार्यपालिकाको निर्णयबाट रु. ४ करोड ११ लाख ८८ हजार रकमान्तर गरेको छ। उक्त रकम वजेटको तुलनामा ५.३१ प्रतिशत हुन्छ। आर्थिक वर्षको अन्तमा रकमान्तर गर्ने परिपाटीमा सुधार भएको पाइएन ।

उल्लेखित अवस्थाका कारण नगरपालिकाको वित्तीय व्यवस्थापन कुशल भएको देखिदैन । तसर्थ नगरपालिकाले योजना तथा बजेट कार्यान्वयनलाई विश्वसनीय र प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान पर्दछ ।

६ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थितिः**

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका लागी क्षेत्रगतरुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०८०।८१ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

मुख्य क्षेत्र	वार्षिक वजेट	खर्च रकम	कुल खर्च (प्रतिशतमा)
आर्थिक विकास	६०२४४०००	५१७७८१२०	८५.९५
सामाजिक विकास	४४४२८७१११	४०३८३३०२२.७२	९०.८९
पूर्वाधार विकास	१३१०७००००	१०८९८१०१५	८३.१५
सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	३८१२६१२२	३२६२९०५५.७६	८५.५८
कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१०२३३६५२३	९२४५२२९८.६५	९०.३४
जम्मा	७७६०६३७५६.	६८९६७३५१२.१३	८८.८६

उपरोक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये ८८.८६ प्रतिशत खर्च भएको छ । क्षेत्रगतरुपमा हेर्दा ८३.१५ देखी ९०.८९ प्रतिशतसम्म खर्च भएको छ ।

७ **चौमासिक प्रतिवेदन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले पालिकाको कोषबाट खर्च भएको रकमको चौमासिक प्रगति त्यस्तो अवधि समाप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नुपर्ने र आफ्नो आय र व्ययको विवरण प्रत्येक महिनाको सात गतेभित्र सार्वजनिक गर्नुपर्ने, स्थानीय सञ्चित कोषमा भएको आय–व्ययको चौमासिक शीर्षकगत विवरण तयार गरी संघीय अर्थ मन्त्रालय, प्रदेश अर्थ मन्त्रालय मन्त्रालय तथा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा उक्त व्यवस्था बमोजिम प्रतिवेदन गरेको देखिएन । ऐनको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

८ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको छैन । समिति गठन नगरिँदा आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको ब्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

९ **बजेट सीमा निर्धारण समिति:**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) मा स्थानीयतहमा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरू फागुन महिनाभित्र सम्पन्न गरी सक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले चैत १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी कार्य समयमा गरेको छैन । अत: बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधिको तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

१० **त्रैमासिक खर्च :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले त्रैमासिक प्रगती विवरण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त त्रैमासिक खर्चको विवरण अनुसार कुल पुँजीगत खर्च रु. २३ करोड ८२ लाख २० हजार मध्ये प्रथम त्रैमासिकमा २.५ प्रतिशत, दोश्रो त्रैमासिकमा ८.०६ प्रतिशत, तेश्रो त्रैमासिकमा ३६.७५ प्रतिशत र चौथो त्रैमासिकमा ५२.६९ प्रतिशत खर्च गरेको छ भने असार महिनामा मात्र ३०.९४ प्रतिशत खर्च गरेको छ ।

कार्यान्वयनमा रहेका सबै योजनाहरुको निर्माण कार्य कार्यतालिका अनुरुप कार्य गराउन नसक्दा आर्थिक वर्षको अन्त्यतिर खर्चको भार परेको देखिन्छ । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा हतारमा काम गराउँदा कामको नियमित अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण गरी गुणस्तर कायम गर्न समेत कठिनाइ पर्ने भएकोले समयमै निर्माण कार्य गराई खर्च गर्नेतर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्ने देखिएको छ ।

खर्च विवरण	खर्च (रु. हजारमा)					
	कुल खर्च	प्रथम त्रैमासिक	दोश्रो त्रैमासिक	तेश्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	आषाढ महिना
पुँजीगत खर्च	२३८२२०	५९५८	१९१९६	८७५४४	१२५५२२	७३७१९
खर्च प्रतिशत	१००	२.५	८.०६	३६.७५	५२.६९	३०.९४

११ **सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख :**

स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा नगरपालिका तथा गाँउपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको र अभिलेख राखेको पाइएन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गर्नु गराउनु र अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

१२ **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ । तथ्याङ्कवेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वयनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

१३ **सवारी साधन र मेशिनरीको मर्मत अभिलेख :**

सवारी साधन र मेशिनरी औजारको अभिलेखका लागि मलेप फारामको व्यवस्था छ । म. ले. प. फाराम ९०५ बमोजिम सवारी साधन सञ्चालन लगबुक अद्यावधिक गर्नु पर्ने र म. ले. प. फाराम ९०६ बमोजिम त्यस्ता सवारी साधन र मेशिनरीको मर्मत अभिलेख अध्यावधिक गरी राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस्ता अभिलेख अध्यावधिक गरी राखेको छैन । म .ले.प फारमले तोके बमोजिमका आन्तरिक नियन्त्रण पद्दति लागु गर्नु पर्दछ ।

१४ **सम्पत्ति व्यवस्थापन र सुरक्षा :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ मा कार्यालय प्रमुखले लगत खडा गरी अभिलेख राखिएको सम्पति तथा जिन्सी मालसामान अवस्थाको बारेमा वर्षमा एक पटक आफै वा मालसामान जिम्मा लिने कर्मचारी बाहेक अन्य कर्मचारीको नेतृत्वमा कम्तीमा तीन सदस्यीय समिति गठन गरी सो समितिबाट निरीक्षण गरी महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत ढाँचामा सम्पत्ति तथा जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस्तो प्रतिवेदनमा मर्मत सम्भार, संरक्षण तथा लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको विवरण तयार गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले मर्मत संभार, संरक्षण तथा लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको छुट्टै विवरण सहितको प्रतिवेदन तयार गरेको छैन। यसमा सुधार हुनु पर्दछ ।

१५ **आन्तरिक लेखापरीक्षण :**

स्थानीय तह सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ । तर पालिकाले यस वर्षको सञ्चितकोष, धरौटी, बिबिध खर्च खाता र प्रकोप ब्यबस्थापन कोषको कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण वर्षान्त पछी मात्र गराएको छ भने प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट निकासा भएको विषयगत कार्यक्रमहरु आन्तरिक मामिला तथा कानून

मन्त्रालयको रु. १,९६,३२,२६९/- र सामाजिक विकास मन्त्रालयको रु. १,१९,०९,५६०/- समेत गरी रु.३,१५,४१,८२९/-को आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको समयमै आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

१६ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरि लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरेकोमा प्रभावकारीरुपमा लागू भएको पाईएन। जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था रहेको छैन । यस सम्वन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहाय बमोजिम रहेका छन:

- पालिकाले यस वर्ष कार्य सञ्चालन निर्देशिका तर्जुमा नगरी बैठक भत्ता वापत रु. ३९ लाख १ हजार खर्च गरेको छ ।
- पालिकाबाट सञ्चालित आयोजनाको मर्मत सम्भारको लागि मर्मत सम्भार कार्यविधि तर्जुमा गरेको पाइएन ।
- पालिकाले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सक्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि सोको निराकरणको प्रयास गरेको छैन ।
- सञ्चालित योजनाको सूचनापाटीमा आय/व्यय अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषय पारदर्शी गर्न सकेको छैन । सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षण गर्नुपर्नेमा उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी भित्रमात्र यस्तो सुनवाई वा परीक्षण सीमित गरेको अवस्था समेत छ।
- निजामती सेवा ऐन, २०४९ बमोजिम यस पालिकाकामा कार्यरत जना ५४ कर्मचारीको कार्य विवरण वनाई सोको आधारमा कार्यसम्पादन मुल्याङ्कन गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाईएन ।
- ठेक्का वा उपभोक्ताबाट हुने कामको निर्माण सुरु लागत सम्पन्न हुने मिति लगायत विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता तयार गरेको पाइएन।
- पालिकाले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गर्ने गरेको पाइएन ।
- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मा सहित हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाईएन ।
- भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ अनुसार भ्रमण/अनुगमन प्रतिवेदन पेश गरेर मात्र भ्रमण अनुगमन भत्ता भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले भ्रमण तथा अनुगमन वापत रु. ३५ लाख १ हजार खर्च लेखेकोमा तोकिएको ढाँचामा अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्ने गरेको छैन साथै भ्रमण उपलव्धिको मूल्याङ्कन गरेको छैन ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष पदाधिकारी सुविधाको विविध खर्च रु. ७ लाख ८४ हजार र अन्य विविध खर्च रु. २९ लाख ७१ हजार समेत विविध खर्च शीर्षकमा जम्मा रू. ३७ लाख ५५ हजार खर्च गरेको छ । पालिको आन्तरिक आम्दानी जम्मा रु. १ करोड ११ लाख ९२ हजार रहेकोमा उक्त आम्दानीको २९.१४ प्रतिशत विविध शीर्षकमा खर्च भएको देखिन्छ । खर्चको मापदण्ड निर्धारण गरी यस्तो खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकिए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाई सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

१७ **सेवाप्रवाहको स्थिति :**

पालिकाबाट यो वर्ष घर नक्शा पास ३५ वटा, जन्म दर्ता १४३९ वटा, मृत्यु दर्ता ३५६ वटा, बसाइँसराइ २०१ वटा, विवाह दर्ता ५४० वटा, सम्बन्ध विच्छेद ७१ वटा, सडक कालोपत्रे ४२० मिटर, सडक ग्राभेल १७ किलोमिटर र सडक मर्मत ६ किलोमिटर गरेको

विवरण प्राप्त भएको छ । सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग नगरेको कारण सेवा प्रवाह झन्झटिलो र ढिलो भएको देखिएको छ । सूचना प्रविधिको उच्चत्तम प्रयोग गरी सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।

१८ **फोहरमैला व्यवस्थापन :**

फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ अनुसार स्थानीय तहहरुले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्न नसकेको कारण फोहरमैला व्यवस्थापनमा जटिलता देखिएको छ । फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहर वर्गीकरण गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गरी फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

१९ **कर्मचारी कल्याण कोषः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यो वर्ष कर्मचारी कल्याण कोषमा रकम जम्मा गरको देखिएन। ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्दछ।

२० **ऐनको कार्यान्वयनः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३(७) मा नगरपालिकाले नगरसभाबाट स्वीकृत सीमा र शिर्षक बाहिर गई बजेट खर्च गर्न नपाउने साथै दफा ७८ (५) मा नगरपालिकाले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस नगरपालिकाले कतिपय कार्यक्रम नगरसभाबाट स्वीकृत भन्दा नगरकार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम विनियोजन गरी खर्च गरेको देखियो।नगरपालिकाले सञ्चालन गरेका योजना तथा कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण तथा सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पाइएन।यसबाट नगरसभाबाट स्वीकृत योजनामा खर्च भएको रकमको पारदर्शिता तथा जवाफदेहीता कायम रहेको देखिएन। नगरपालिकाले ऐनमा भएका व्यवस्थाको पालना गरी पारदर्शिता तथा जवाफदेहीता कायम गर्नुपर्दछ।

२१ **कानून निर्माण :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ मा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रका विषयमा ऐन बनाउन तथा सोको अधिनमा रही आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड स्वीकृत गराई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले हालसम्म ऐन १३, नियमावली ७, कार्यविधि ५२ गरी जम्मा ७२ वटा कानून निर्माण गरेको विवरण प्राप्त भएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको परिधिभित्र रही पालिकाले कानुन कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ ।

२२ **न्यायिक समितिः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ मा स्थानीयतहमा एक न्यायिक समिति गठन हुने व्यवस्था छ । त्यस्तै दफा ५३ मा त्यसरी गठन भएको न्यायिक समितिले आफूले गरेको कामको वार्षिक विवरण अध्यक्ष वा प्रमुख मार्फत सम्बन्धित सभामा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार गत विगत वर्षका जिम्मेबारी सारेका १०, यस वर्ष दर्ता भएका ३७ समेत ४७ मुद्दा रहेकोमा यस वर्ष २१ मुद्दा फर्छयौट भई २६ वटा मुद्दा निरुपण हुन बाँकी रहेको देखिन्छ । न्यायीक समितिमा दर्ता भएका र फर्छयौट भएका मुद्दाको अभिलेख अद्यावधिक गरी नियम ५३ बमोजिमको न्यायीक समितिले बार्षिक प्रतिवेदन सभा समक्ष पेश गर्नु पर्दछ । अत: ऐनमा भएको व्यवस्थाको पूर्ण पालना हुनुपर्दछ ।

२३ **प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापनः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा अधिकृत र सहायक स्तरका गरी ४२ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म ३८ जना पदपूर्ति भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका स्वास्थ्य, प्राविधिक, लेखा र आन्तरिक लेखापरीक्षण तर्फका ५ पदहरू रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता

नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरू यथाशक्य पदपूर्ति हुन बाँकि पदमा छिटो पूर्ति गरी तथा फाजिलमा रहेकोलाई सम्बन्धित मन्त्रालयसँग समन्वय गरी जनशक्ति व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाई सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

क्र.सं.	पद विवरण	स्वीकृत दरबन्दी	संघबाट समायोजन	आन्तरिक पदपूर्ति	करारबाट	जम्मा	रिक्त
१	प्र प्र अ	१	१			१	०
२	शिक्षा अधिकृत (९/१०)	१	१			१	०
३	सि.डि.इ.	१				०	१
४	अधिकृत (७/८)	१				०	१
५	लेखा अधिकृत	१				०	१
६	अधिकृत सा.प्र.(६)	२	१	१		२	०
७	अधिकृत शिक्षा (७/६)	१		१		१	०
८	आलेप अधिकृत	१				०	१
९	जनस्वास्थ्य अधिकृत	१				०	१
१०	पहेन	१	१			१	०
११	हे.अ.	१	१		०	१	०
१२	सहायक पाँचौ प्रशासन	५	३	२		५	०
१३	लेखापाल	१		१		१	०
१४	क.अ.	१	१		१	२	०
१५	प्रा.स.	१		१		१	०
१६	सव-इन्जिनियर	२		२	३	५	०
१७	म.वि.नि	१	१			१	०
१८	अमिन	१		१		१	०
१९	सहायक चौथो	२	१	१		२	०
२०	सलेपा	१	१			१	०
२१	समविनि	१	२			२	०
२२	वडा सचिव	१४	१०			१०	०
जम्मा		४२	२४	१०	४	३८	५

२४ **कर्मचारी व्यवस्थाः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ (८) मा गाउँ प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैंचे, प्लम्बर लगायतका पद तथा सेवामा बाहेक करारमा नियुक्त गर्न पाइने व्यवस्था छैन । पालिकाले यस वर्ष तपशिलका ९ पदमा २३ कर्मचारी करारमा राखी रु.९२,९९,७०७/- भुक्तानी गरेको पाइयो।कार्यबोझको आधारमा संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण स्वीकृत गरी कानुन बमोजिम पारदर्शी हिसाबले कर्मचारी नियुक्ती गरी तलब भत्ता खर्च लेख्नुपर्नेमा पालिकाले सो अनुसार गरेको पाइएन । ऐनको व्यवस्था विपरित करारमा कर्मचारी नियुक्त गरी भुक्तानी गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्र.सं.	पद	कर्मचारी संख्या	यस वर्षको खर्च
१	ईन्जिनियर (ज्यालादारी)	१	५७७९५७
२	सहायक चौथो प्रशासन	४	१७५०९०४
३	अ.स.ई.	४	१७५०९०४
४	स.कम्प्युटर अपरेटर	२	८७५४५२
५	ना.प्रा.स कृषि पशु	६	२२१२८००
६	सर्वेक्षक	१	४६१४९०
७	खेलकुद प्रशिक्षक	१	३६७५००
८	न्यायिक सहायक	१	२८६०००
९	ल्या.अ.	३	१०१६७००
जम्मा		२३	९२९९७०७

अनियमित भएको	९२,९९,७०७

२५ **पदाधिकारी सुविधाः**

नेपालको संविधानको धारा २२७ मा नगर सभाका सदस्यले पाउने सुविधाका सम्बन्धमा प्रदेश कानूनबमोजिम हुने ब्यवस्था अनुसार कर्णाली प्रदेश सरकारले स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले पाउने सुविधा सम्बन्धी कानूनमा संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको ऐन,२०७७ जारी गरेको छ ।उक्त ऐनमा भएको ब्यवस्था अनुसार यस पालिकाबाट आ.व. २०८०/८१ मा देहाय अनुसार रु. १ करोड ४६ लाख ३८ हजार सुविधा वापत भुक्तानी भएको छ ।

सि.नं	विवरण	प्रमुख	उपप्रमुख	वडाअध्यक्ष १४ जना	कार्यपालिका ८ सदस्य जना	सभाका सदस्य ५१ जना	जम्मा ७५ जना
१	बैठक भत्ता	४२०००	४२०००	८४००००	३३६०००	२१४२०००	३४०३०००
२	टेलिफोन, मोबाइल	३६०००	३६०००	५०४०००	१४४०००	६१२०००	१३३२०००
३	पुस्तक, पत्रीका ,	३६०००	३६०००	५०४०००	१४४०००	६१२०००	१३३२०००
४	अतिथि सत्कार	६००००	६००००	८४००००	२४००००	१५३००००	२७३००००
५	खानेपानी/बिजुली	१०८०००	८४०००	३३६०००	१४४०००	३०६०००	९७८०००
६	चाडपर्व खर्च	१५०००	१५०००	२१००००	१२००००	७६५०००	११२५०००
७	अनुगमन	२१६०००	१६८०००	१३४४०००	४८००००	१५३००००	३७३८०००
जम्मा		५१३०००	४४१०००	४५७८०००	१६०८०००	७४९७०००	१४६३८०००

२६ **खरिद व्यव्स्थापनः**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८ ले बार्षिक रु. १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने ब्यवस्था छ।यस नगरपालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु. २३ करोड ८२ लाख २० हजार पूँजीगत खर्च गरेको छ । तर नगरपालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन,

नियम बमोजिम बार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो।अतः नगरपालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ।

२७ **आयको अनुमानः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको ब्यवस्थापन गर्न सक्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ बिभिन्न शीर्षकमा अनुमानित रु.१ करोड १३ लाख ७० हजार प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा रु. १ करोड २८ लाख ८६ हजार (११४.३४ प्रतिशत) प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ पालिकाले ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

क्र.सं.	प्राप्तिको श्रोत	वार्षिक अनुमान	असुली
१	११३१३ - सम्पती कर	२७५००००	२२१९७०४.२
२	११३१४ - भुमिकर/मालपोत		१२११५
३	११३१७ - वहाल कर	८०००००	१३४५२४८.०७
४	११३१८ - वहाल विटौरी कर		२९३५५०
५	११४५१ - सवारी साधन कर (साना सवारी)		१२८१७०
६	११४७९ - अन्य मनोरञ्जन कर	५०००००	
७	११६११ - व्यवसायले भुक्तानी गर्ने		४४४००
८	११६३१ - कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर		५१३००
९	११६९१ - अन्य कर	१०००००	१३९००
१०	१४१५१ - सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय		१५३८५०
११	१४१९१ - पर्यटन शुल्क		१६०००
१२	१४२१२ - सरकारी सम्पतीको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	६०००००	
१३	१४२१३ - अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१०००००	
१४	१४२१८ - विद्युत सेवा शुल्क		२६७००
१५	१४२१९ - अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री		५०००
१६	१४२२१ - न्यायिक दस्तूर		२०७००
१७	१४२२३ - शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	१५००००	८५०००
१८	१४२२४ - परीक्षा शुल्क		५४००
१९	१४२२९ - अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१२५०००	३३१४००
२०	१४२४२ - नक्सापास दस्तुर	६०००००	३६८६३४.८७
२१	१४२४३ - सिफारिश दस्तुर	३००००००	३५८५१४४.०३
२२	१४२४४ - व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	३०००००	५७०६५०
२३	१४२४५ - नाता प्रमाणित दस्तुर		१६४७००
२४	१४२४९ - अन्य दस्तुर	२५००००	१४३१७६
२५	१४२५३ - व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	४०००००	२५११००
२६	१४२६२ - विद्युत सम्बन्धी दस्तुर		११४००
२७	१४२६३ - जलस्रोत सम्बन्धी अन्य दस्तुर	१०००००	१०५००
२८	१४२६५ - अन्य क्षेत्रको आय	५२००००	१४०८०८६.८६
२९	१४३११ - न्यायिक दण्ड , जरिवाना र जफत	१२५०००	२००००
३०	१४३१२ - प्रशासनिक दण्ड , जरिवाना र जफत		९४१७०

३१	१४५२९ - अन्य राजस्व	३५००००	४१२१४३
३२	१४६११ - व्यवसाय कर	६०००००	४२७७५०
३३	१५१११ - बेरूजू		६६६०००
जम्मा		११३७००००	१२८८५८९२.०३

२८ **नवीकरण शुल्क :**

पालिकाको घ वर्गको निर्माण इजाजत पत्र प्रदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ को दफा ३ मा प्रत्येक आर्थिक वर्षको इजाजत पत्र अवधि मान्य रहने र अवधि समाप्त भएको तीन महिना भित्र संघ प्रदेश र स्थानीय तहलाई तिर्नु पर्ने कर तिरी सकेको कर चुक्ता प्रमाण पत्र तथा फर्म वा कम्पनीको दर्ता नवीकरण सहित अनुसूची-२ अनुसारको दस्तुर तिरी नवीकरण गरी पास वुक विवरण अद्यावधिक गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकामा इजाजत पत्र लिएका तोकिएको भन्दा ढिला गरी नवीकरण गर्ने निर्माण व्यवसायीलाई थप नवीकरण दस्तुर लिएको पाइएन ।कार्यविधि अनुसार तोकिएको अवधि भित्र नवीकरण नगरीएका निर्माण इजाजत पत्रको विवरण अद्यावधिक राखी उक्त समय पछी नविकरण गर्दा थप नवीकरण दस्तुर लिएर मात्र नविकरण गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।

२९ **प्राकृतिक श्रोत विक्रि :**

कर्णाली प्रदेश नदी तथा खानीजन्य स्रोत उत्खनन, सङ्कलन तथा बिक्री वितरणलाई व्यवस्थित गर्ने कार्यविधि, २०७९ को बुँदा ३ बमोजिम कार्ययोजना तयार गर्नुपर्ने, बुँदा ४ बमोजिम वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन स्वीकृत गराउनु पर्ने बुँदा ५ मा नदी तथा खानीयोग्य स्रोतको उत्खनन र सकंलन गर्दा अपनाउनु पर्ने विधि तथा बुँदा ७ मा घाटगद्दी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले यो वर्ष ढुंगा गिट्टी उत्खनन तथा बिक्रि वितरण गरेका लागी बोलपत्रको माध्यमबाट सम्झौता गरी रु. ८५,४७,३७५/- (मूअकर समेत) आम्दानी गरेको छ । पालिका भित्रका अन्य नदी खोलाको वातावरणीय अध्ययन गरी ढुङ्गा गिट्टी वालुवा संकलन तथा बिक्रि वितरणबाट पालिकाको आम्दानी बढाउनुका साथै अन्य राजस्वका स्रोतहरुको पहिचान गरी आन्तरिक राजस्व परिचालनमा जोड दिनु पर्दछ ।

३० **बेरुजु लगत :**

बेरुजु लगतका लागि मलेप फारामको व्यवस्था गरिएको छ । म. ले. प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका म. ले. प. फाराम मध्ये पालिकासँग सम्बन्धित म. ले. प. फाराम ८०१ बेरुजु लगत र म. ले. प. फाराम ८०५ सम्परीक्षण गोश्वारा अभिलेख फाराम राखेको पाइएन । यसमा सुधार हुनु पर्दछ ।

३१ **म.ले.प. फारमहरूको प्रयोग :**

साविकमा रहेका म.ले.प. फारमहरूको सट्टा नयाँ म.ले.प. नम्बरहरू २०७६ अनुसार म.ले.प.फा. नं. ९०१ देखि ९१० आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीसँग सम्बन्धित फारमहरू जस्तै आई.टि. तथा सफ्टवेयरसँग सम्बन्धित अभिलेख, सवारी साधन तथा मेशिन प्रयोगको लगबुक, रसिद नियन्त्रण खाता, भ्रमण प्रतिवेदन आंशिक रुपमा प्रयोग गरेको देखियो । कार्यालयको कार्यसम्पादनमा मितव्यिता तथा प्रभावकारीता ल्याउन कामको प्रकृतिअनुसार फारमहरूको व्यवस्थित र पूर्ण प्रयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

३२ **मर्मत खर्चः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ९६(१) मा मालसामान मर्मत गर्नुपर्ने भएमा सोको लागत अनुमान स्वीकृत गराउनु पर्ने र नियम ९६ (३) मा पाँच हजार माथिका पार्टपूर्जा फेर्नुपर्ने भएमा सोको जिन्सी दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले यो वर्ष मेशिनरी तथा औजार मर्मतमा रु. ७,९८,४९०/- र सवारी साधन मर्मतमा रु. २७,१९,१५५/- गरी जम्मा रु. ३५,१७,६४५/- मर्मत खर्च गरेकोमा मर्मत कार्यको लागत अनुमान तयार गरी स्वीकृत गरेको छैन । साथै फेरिएको पार्टपुर्जाको जिन्सी दाखिला गरेको छैन। नियमावलीको व्यवस्था अनुसार लागत अनुमान तयार नभएको तथा फेरीएका पार्टपुर्जाको जिन्सी दाखिलासमेत नगरेकोले खर्चको वास्तविकता यकिन गर्न सकिएन।

३३ **घरभाडाः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९४ बमोजिम सार्वजनिक निकायले घर भाडामा लिनुपर्दा काठमाण्डौ उपत्यका बाहिर क्षेत्रिय वा जिल्ला स्तरको निकायको हकमा ७ दिनको सूचना कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय र जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा टाँस गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । घर भाडा लिँदा उल्लेखित व्यवस्था बमोजिमको समिति गठन गरी मुल्य निर्धारण गरेको छैन । पालिकाले यो वर्ष घर भाडा वापत रु. १२,०९,५००/- भुक्तानी गरेकोमा नियमावलीमा उल्लेख भए बमोजिम नभएकोले तोकिएको प्रकृया बमोजिम घर भाडा संझौता गरी प्रचलित कानुनको पालना गर्नुपर्दछ ।

३४ **सहकारी संस्थाको नियमन :**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरूको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिनाको ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरूले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन । त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । दर्ता भएका सहकारी संस्था निस्कृय रही त्यस्ता संस्थाको कारोबार तथा दायित्वको शुक्ष्म मूल्याङ्कन गरेर नागरिकको पुँजी तथा बचत सुरक्षा गर्न अनुगमन गरी आवश्यक परेमा कानून बमोजिमको कारवाही प्रकृया अगाडी बढाई ऐनमा भएका प्रावधान लागू गराउनेतर्फ पालिका क्रियाशील हुनुपर्ने देखिन्छ।

३५ **विगत वर्षको पेश्की :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फस्र्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवै थरिको कर्तव्य हुने उल्लेख छ ।पालिकाले नगरपालिका शिक्षा अन्तर्गत नेपाल विद्युत प्राधिकरण वितरण केन्द्र सुर्खेतलाई गत विगत वर्षमा दिएको पेश्की रु. ४,००,०००/- आर्थिक वर्ष ०८०।८१ को अन्त्यसम्म पनि फर्स्यौट नभई बाँकी रहेको देखिन्छ ।उक्त पेश्की नियमानुसार फर्स्यौट गर्नुपर्दछ ।

३६ **म्याद नाघेको पेश्की बाँकी :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फस्र्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवै थरिको कर्तव्य हुने उल्लेख छ । पालिकाले नगरपालिका शिक्षा पुँजीगतको भौ.नं. ११/०८०/११/४ मा नगरस्तरीय खेलकुद विकास कार्यक्रमका लागी खगेन्द्र माझीलाई दिएको पेश्की रु. ३,८३,१००/- आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फर्स्यौट नभई बाँकी रहेको देखिन्छ । उक्त पेश्कीको फर्स्यौट हुनुपर्ने म्याद नाघेको देखिन्छ । फर्छयौट गर्न बाँकी रहेको उक्त पेश्की भौ.नं. १२/२०८०/११/०४ बाट फर्स्यौट भैसकेको तर फर्स्यौट गर्न बाँकी पेश्की मास्केवारी (२११) मा बाकी देखिएकोले मिलान गर्नुपर्दछ।

३७ **ठेक्का व्यवस्थापन :**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यस वर्ष देहायका निर्माण कार्य तथा मालसामान खरिद कार्य वोलपत्रको माध्यमबाट गरेको छ । यस्ता ठेक्का लागत अनुमान भन्दा ०.१२ % देखि ४५.६२ % प्रतिशत सम्म घटीमा गर्ने गरी कबोल भए अनुसार कार्यान्वयन गराएको पाइयो । कार्यालयको स्वीकृत नर्मशका आधारमा तयार भएको लागत अनुमान भन्दा धेरै घटीमा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश ठेक्काहरु निर्माण सम्पन्न गरी भुक्तानी गरेको पाइयो । सबै योजनाको भुक्तानी गर्दा निर्माण सामाग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गर्ने नगरेकाले न्यून लागतमा सोही गुणस्तरको कार्य भएको सम्वन्धमा नर्म्समा नै अधिक मूल्याङ्कन भएको हो वा गुणस्तरमा सम्झौता गरी भुक्तानी फरफारक भएको हो सो सम्वन्धमा कार्यालयको ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने देखिन्छ । साथै निर्धारित गुणस्तरमा कार्य भएको प्रमाणित गरी भुक्तानी गरेका कार्य निर्धारित अवधि सम्म टिकाउ भए नभएको यकिन गर्न प्रणाली सुदृढ गरी न्यून मुल्यमा नै गुणस्तरीय कार्य हुने भएमा नर्म्स समेत सम्वन्धित निकायले पुनरावलोकन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस्ता केही यस बर्षको ठेक्काको विवरण देहायमा उल्लेख छ ।

क्र.सं.	ठेक्का नं	कामको विवरण	निर्माणव्यवसायीकोनाम र ठेगाना	लागत अनुमान रकम	सम्झौता रकम	घटी %
१	०१/०८०-०८१	वडानं १ र११ कार्यालय भवन निर्माण	शुभआर्शिवाद कक्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स कोहलपुर बाँके	८४९१८९५.	८३३६७१७.	१.८३%
२	०२/०८०-०८१	स्वास्थ्यभवन र गाँउघर क्लिनिक भवन	सघननिर्माण सेवा बारेकोट जाजरकोट	१२२०३२५५.	८२२२३४५.	३२.६२%
३	०३/०८०-०८१	वडानं १२ घारिसेरा दहचौर सडक कार्य	अमितनिर्माण सेवा गुमी सुर्खेत	३३७५६९०.	२०८९३०४.	३८.११%
४	०४/०८०-०८१	वडानं ४ देउखोली डामर सडक	न्युकाल भैरव निर्माण सेवा, सुर्खेत	३३९०३८४.	२२००७७०.	३५.०९%
५	०५/०८०-०८१	वडानं ९ ल्याण्डफिल्ड साइड संरचना निर्माण कार्य	शुभआर्शिवाद कस्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स कोहलपुर, बाँके	३७९८११०.	३७७८५९४.	०.५१%
६	०६/०८०-०८१	वडानं १३ विभिन्न सडक निर्माण	न्युकुशल निर्माण सेवा लेकवेशी, सुर्खेत	२७००९२०.	१४८९३२१.	४४.८६%
७	०७/०८०-०८१	वडानं १४ विभिन्न सडक निर्माण	थकालिसिद्धि निर्माण, सुर्खेत	२७११६२१.	१४७४६३६.	४५.६२%
८	०८/०८०-०८१	वडानं २ चक्रपथ निर्माण कार्य	पिएल इन्जिनियरिङ्ग एण्ड विल्ड्रस, बाँके	२१३४०५९.	२१३१५१३.	०.१२%
९	०९/०८०-०८१	वडानं २आपसोती बर्मा घर सडक निर्माण कार्य	जेएम सी कस्ट्रक्सन गुर्भाकोट, सुर्खेत	२९२२६७६.	२८८१२३४.	१.४२%
१०	१०/०८०-०८१	वडानं ७ मेहलकुा अस्पताल सडक निर्माण कार्य	द्रोणविल्ड्रस एण्ड कम्पनी, सुर्खेत	३२४६०७०.	२५१५८०९.	२२.५०%
जम्मा				**४४९७४६८०.**	**३५१२०२४३.**	
शिलबन्दी दरभाउपत्र मार्फत् खरिद कार्य						
१.	०१/०८०-०८१	वडा नं ९ भुल्के दाप्चा सडक	भरतनिर्माण सेवा गुर्भाकोट, सुर्खेत	१६९४९१२.	१६४२४१०.	३.१०%
२.	०२/०८०-०८१	वडा नं ८ विभिन्न सडक ग्राभेल निर्माण	द्रोणविल्ड्रस एण्ड कम्पनी, सुर्खेत	१६९४८९०.	१६९४८७९.	०.०१%
३.	०३/०८०-०८१	वडा नं १ फलाटे राम्रीकाडासडक निर्माण कार्य	एमआर एस विशाल निर्माण सेवा, सल्यान	१६७६८३६.	११४९१०७.	३१.४७%
४.	०४/०८०-०८१	आप्टाकुराघर्तिटोल सडक निर्माण कार्य वडा नं ४	एमआर एस विशाल निर्माण सेवा, सल्यान	१२५६११०.	८९९५३१.	२८.३९%
जम्मा				**६३२२७४८.**	**५३८५९२७.**	
कुल जम्मा				**५१२९७४२८.**	**४०५०६१७०.**	

३८ **पेश्की रकमको विवरण :**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५२ (क ५) बमोजिम निर्माण व्यवसायीलाई उपलब्ध गराएको पेश्की कुन प्रयोजनमा खर्च भएको हो सोको विवरण अद्यावधिक गर्नु पर्ने र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३(२) बमोजिम निर्माण व्यवसायीले पेश्की जम्मा गरेको बैंक खाता र खर्चको प्रयोजन खुल्ने मासिक विवरण सार्वजनिक निकायमा नियमित रुपमा उपलब्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस पालिकाबाट भएका निर्माण सम्बन्धी खरिद सम्झौतामा सबैजसो निर्माण व्यवसायीलाई सम्झौता

बमोजिम पेश्की उपलब्ध गराउने गरेकोमा निर्माण व्यवसायीहरुले नियमितरुपमा पेश्की जम्मा गरेको बैंक खाता र खर्चको प्रयोजन खुल्ने मासिक विवरण पेश गर्ने गरेको देखिएन । पेश्की रकम सम्बन्धित निर्माण कार्य वाहेक अन्य कार्यमा रकम खर्च गरी निर्माण कार्यमा ढिलाइ गर्न सक्ने भएकाले सरकारी रकमको उचित सदुपयोग भए नभएको यकिन गर्न कानूनले तोके बमोजिम नियमितरुपमा पेश्की जम्मा गरेको बैंक खाता र खर्चको प्रयोजन खुल्ने मासिक विवरण पेश गर्न लगाउने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानु पर्दछ ।

३९ **परामर्श सेवा तथा डीपीआर खर्चः**

बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना/डीपीआर लगायतको अध्ययत गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । यस कार्यालयले यो बर्ष स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहायबमोजिमको ३ वटा डिपिआर र ५ वटा अन्य परामर्श सेवा समेत रु. ४२ लाख ७६ हजारको खरिद सम्झौता गरी परामर्शदाताबाट गराई प्रतिवेदन प्राप्त गरको छ ।

कार्य विवरण	परामर्शदाता	स्वीकृत रकम	खर्च रकम
वडा नं. १२ देउती बर्ज्यै मन्दिर डिपिआर	श्री माउण्ट कन्चनजंघा इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी	२९३८८७	२९३८८७
नगरपालिका भवनको डिपिआर	पादुका इन्जिनियरिङ्ग सोलुसन एण्ड कन्सल्टेन्सी	८९६०९०	८९६०९०
नगरपालिका भवनको माटो परीक्षण	श्री आरभि इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी एण्ड रिसर्च सेन्टर	३४९१७०	३४९१७०
कानूनहरुको पूनरावलोकन प्रतिवेदन तथा संगठन व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन	शान्ति इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्सी एण्ड रिसर्च प्रा.लि।	७०५३४०	७०५३४०
भू उपयोग नीति र भूउपयोग नक्सा	मोक्ष इन्टरप्राइजेज	७०३५४९	७०३५४९
रोजगार रणनिति पञ्चवर्षिय योजना	हातेमालो सञ्चार समूह	२८८६५०	२८८६५०
गुर्भाकोट नगरपालिकाको मध्यम कालिन खर्च संरचना	भिजन आइटी कन्सल्टेन्सी एण्ड इन्जिनियरिङ्ग सोलुसन	४४००००	४४००००
खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना	छायाँ डेभलप्मेन्ट सर्भिस प्रा.लि.	११९४१२७	८०००००
जम्मा		४८७०८१३	४२७६६८६

यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा कुनै आधार नलिई स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन । डी.पी.आर. तथा योजना तयार गर्दा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ । साथै यसरी अध्ययन प्रतिवेदन तयार भएका आयोजनाहरु कार्यान्वयनमा गएको समेत नदेखिएकोले खर्चको सार्थकता समेत देखिएन साथै प्रतिवेदनहरु अभिलेखको रुपमा लेखांकन समेत हुनुपर्दछ ।

४० **सोझै खरिद :**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ (२) मा प्रतिस्पर्धा सिमित हुनेगरी खरिद गर्न नहुने र खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ मा रू.१० लाख सम्म लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य वा मालसामान सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३ मा सामान खरिद गर्नु अगाडी सामानको आवश्यकता, खरिद प्याकेज, खरिद विधि लगायतको विषयको पुर्व तयारी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष खरिद सम्बन्धी कुनै तयारी तथा खरिद योजना नबनाइ रु. १ करोड ८८ लाख ३६ हजार बराबरका देहायका २७ निर्माण कार्य सोझै खरिद गरेको देखिन्छ । सोझै खरिद कार्य गराउँदा लागत अनुमानको तुलनामा शुन्ना देखी १.११ प्रतिशत घटीमा कबोल गरी खरिद सम्झौता गर्ने गरेको देखिन्छ । यसरी सोझै खरिद कार्य गराउँदा निर्माण व्यवसायीसंग कार्य सम्पादन जमानत लिने गरेको छैन।जसले गर्दा खरिद सम्झौता भएका योजनाहरु समयमा सम्पन्न नगर्दा निर्माण व्ययवसायीलाई जिम्मेबार बनाउन सकिने अवस्था देखिँदैन । पालिकाले विकास निर्माण कार्य गर्दा ऐनको ब्यबस्था बमोजिम प्रतिस्पर्धात्मक माध्यमबाट खरिद कार्य गरी सरकारी खर्चमा मितव्ययिता र पारदर्शिता कायम गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

क्र.सं.	कामको विवरण	निर्माण व्यवसायीको नाम	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	घटी प्रतिशत
१	काल्चे भल्के सडक राम्री डाडा स्कुल देखी पिङ डाडा सडक र वडा फिल्ड कार्य	एम एस एन एस निर्माण सेवा प्रा लि , दाङ	७६२६७०	७५६०६४	०.८७%
२	घुमखहरे बेसक्याम्प सडक र वस्ती व्यवस्थान कार्य	साइरा निर्माण सेवा, सुर्खेत	४११०१७	४१०११८	०.२२%
३	वडा न ३ र ४ माजखर्क कोटा झालेपर हिले सडक मर्मत कार्य	विष्णुहरि निर्माण सेवा, सुर्खेत	२९६५५१	२९३२७०	१.११%
४	बेटेनी सिम्सार सडक मर्मत कार्य वडा नं १र ५	संदेश निर्माण सेवा , जाजरकोट	८४७४५७	८४२३८६	०.६०%
५	डिप बोरिङ्ग निर्माण	पिके कस्ट्रक्सन एण्ड बाबा अमरनाथ ट्रेडर्स, बाँके	८८४३००	८८३७५४	०.०६%
६	वडानं ५ सबै सडक मर्मत कार्य	सरिता निर्माण सेवा गुर्भाकोट, सुर्खेत	५६०३३२	५६०२८२	०.०१%
७	नगरपालिका इन्टरलक ब्लक एण्ड अन्य निरमाण	पवन कस्ट्रक्सन , वीरेन्द्रनगर	८४७०७९	८४४८९६	०.२६%
८	आपखोली डाडँगाद्दउ सडक बसन्ता डाडा कुमालडाडा सडक	ओम निर्माण सेवा गुर्भाकोट , सुर्खेत	६७७३०५	६७७१६७	०.०२%
९	भेरी बहुमुखी क्यम्पस पेटी पाता र ग्रिल कार्य वडा नं १३	शुभ आर्शिवाद कस्ट्रक्सन एण्ड सप्लार्यस, बांके	८४७४२०	८४०२३६	०.८५%
१०	चिसापानी पुरानागाँउ उजारी, बोटेचोर सडक , पल्लो बोटेचद्यर , बारलाबोट नरचुनारा होम पाइप कार्य वडा नं ९	प्रकाश निर्माण सेवा भेरीगंगा , सुर्खेत	८४७२८३	८४७२३३	०.०१%
११	वडा नं ६ र ९ सडक मर्मत	सुरेस निर्माण सेवा गुर्भाकोट , सुर्खेत	४२४०५४	४२१३४६	०.६४%
१२	वडा नं १ र २ सडक मर्मत	भरत निर्माण सेवा गुर्भाकोट , सुर्खेत	८५५६४०	८५५६४०	०.००%
१३	भेरि किनार खेल मैदान , किटेनी कालिखोला , बाँसघारी सिमलगैरा गिरीटोल सडक	न्यु प्रतिमा निर्माण सेवा, सुर्खेत	८४७४१४	८४६६७१	०.०९%
१४	गोठेरी दह सिम्सार सडक स्वास्थ्य फिल्ड वडा नं १	बि एण्ड बि निर्माण सेवा, राप्ति सोनारी बाँके	८४३८६०	८४१६८५	०.२६%
१५	नर बहादुर घर सडक खालिगाँउ टोप बहादुर सडक वडा नं ११	बि एण्ड पि निर्माण सेवा, सुर्खेत	८४७३७२	८४४३७८	०.३५%
१६	कोलडाडा गुरुङगाँउ ठाडो खोला फिल्ड वडा नं ८	शोभित निर्माण सेवा गुर्भाकोटो , सुर्खेत	८०५०२२	८०३८६७	०.१४%
१७	खप्पर डाडा सडक बडाखोली स्कुल र स्वास्थ्य सोत्तरखोली सडक वडा नं ६	पि एल कस्ट्रक्सन वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत	८४७४१४	८४६३७२	०.१२%
१८	पुल बजार बारी कुइनेपानी सडक नं १०	डि जी कस्ट्रक्सन, सुर्खेत	८४७३८१	८४६९६४	०.०५%
१९	निग्लेनी सडक कल्भर्ट र राना टोल सडक कल्भर्ट मर्मत वडा नं ६	दोर्ण विल्ड्रस एण्ड कम्पनी, सुर्खेत	३८१०४४	३७९७३०	०.३४%
२०	वडा नं ६ सडक मर्मत	स्टार कर्णाली कस्ट्रक्सन, सुर्खेत	७६२६९४	७६०६३८	०.२७%

२१	वडा नं १० र १३ डिप वोरिङ सम्म विधुत लाइन विस्तार र डिप वोरिङ कार्य	दिप विल्ड्रस प्रा लि	७४५७४८	७४४८६०	०.१२%
२२	काल्चे भुल्के सडक कार्य वडा नं ०१	जय गणेश निर्माण सेवा कोहलपुर, बाँके	३३८३५४	३३८३२१	०.०१%
२३	वडा नं १३ अधुरा सडक कार्य	न्यु कुशल निर्माण सेवा, लेकवेशी सुर्खेत	८०५०२२	८०४३५७	०.०८%
२४	नागी मलिके सडक र थ्रि फेज लाइन कार्य वडा ७	शिशिर कस्ट्रक्सन भरीगंगा, सुर्खेत	५९३०९३	५९१४४३	०.२८%
२५	जहारे प्रेम गुरुङ्ग देखी भिम सडक ग्राभेल रकल्भर्ट वडा नं १४	भैरव कस्ट्रक्सन, कैलाली	८४७४१६	८४७२०५	०.०२%
२६	वडा नं ३ फिल्ड सडक मर्मत कार्य	जय बागेश्वरी कस्ट्रक्सन, कोहलपुर	२६२६५३	२६१२७८	०.५२%
२७	वडा नं ४ विर्ती सडक कार्य	ड्रिमलाइन डेभ्लपर्स प्रा लि, सुर्खेत	८४७४५६	८४६१७६	०.१५%
	जम्मा		१८८८३०५१	१८८३६३३७	

४१ **पुँजीगत शिर्षकबाट चालु प्रकृतिको कार्य:**

एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ अनुसार पुँजीगत खर्चको वर्गीकरण भित्र कुनै संरचना निर्माण, मेशिन औजार तथा उपकरण खरिद, सवारी साधन खरिद, सुरक्षा उपकरण खरिद, पुँजीगत संरचनाको आयु थप हुने गरी गरिने पुँजीगत सुधारका खर्चहरु समावेश हुने व्यवस्था छ । नगरपालिकाले पुँजीगत शीर्षकमा कार्यालय संचालन, सचेतना कार्यक्रम, चाड पर्व विशेष कार्यक्रम, खेलुकद कार्यक्रम, सम्मान कार्यक्रम, क्षमता तथा सीप विकास तालिम, बैठक संचालल, स्वास्थ्य चौकी व्यवस्थापन लगायतका १८३ कार्यक्रममा रु.२ करोड १६ लाख ४६ हजार बजेट विनियोजन गरेकोमा १७४ कार्यक्रम संचालन गरी रु.१ करोड ८९ लाख ४९ हजार खर्च गरेको देखियो। तसर्थ: पालिकाले योजना छनौट एवं बजेट तथा कार्यक्रम तयारीको क्रममानै सुधार गर्नुपर्दछ नमूना परीक्षणका आधारमा पुँजीगत शीर्षकबाट चालु प्रकृतिका कार्यक्रममा खर्च गरेको रकम कानुनी प्रावधान विपरित रहेकोले नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्र.सं.	भौचर नं./मिति	खर्च भएको शिर्षक	कार्यक्रम तथा विवरण	रकम
१	८-२०८०।०६।०९	३११३२	तिज विशेष कार्यक्रम वडा नं ४	५००००
२	९-२०८०।०६।०९	३११३२	तिज विशेष कार्यक्रम वडा नं १३	४९९००
३	१४-२०८०।०६।२१	३११३२	तिज विशेष कार्यक्रम वडा नं ११	४५०००
४	२८-२०८०।०६।२३	३११३२	तिज विशेष कार्यक्रम वडा नं ८	५००००
५	३१-२०८०।०६।२४	३११३२	तिज विशेष कार्यक्रम वडा नं २	५००००
६	४६-२०८०।०६।२९	३११३२	मेलमिलाप व्यवस्थापन वडा नं १३	७५०००
७	६९-२०८०।०७।१९	३११३२	नारी दिवस र तिज विशेष कार्यक्रम	९००००
८	७९-२०८०।०८।१८	३११३२	तिज विशेष कार्यक्रम वडा नं ८	५००००
९	८१-२०८०।०८।१८	३११३२	शुभकामना सरसफाई	८२०००
१०	१०५-२०८०।०९।०१	३११३२	न्यायिक समिति संचालन खर्च	२००००
११	१५६-२०८०।१०।०३	३११३२	तिज विशेष कार्यक्रम वडा नं ६	२५०००
१२	१८२-२०८०।१०।११	३११३२	वडा कार्यालय व्यवस्थापन वडा नं १२	१३९९७६
१३	२०७-२०८०।१०।१७	३११३२	मेलमिलाप व्यवस्थापन वडा नं ६	५००००
१४	२५२-२०८०।११।१०	३११३२	सैया मेला सांस्कृतिक कार्यक्रम	३००००
१५	४०७-२०८०।१२।२२	३११३२	सूचना प्रकासन	९००००
जम्मा				८९६८७६

अनियमित भएको	८,९६,८७६

४२ खरिद सम्झौता नगरी कार्य गराएको :

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५२ बमोजिम सार्वजनिक निकायले फुटकर खरिद बाहेक अन्य खरिद गर्दा खरिद सम्झौता गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहायको खरिद गर्दा खरिद सम्झौता गरेको देखिएन । फूटकर खरिद बाहेक अन्य खरिद कार्य गर्दा खरिद सम्झौता गरेर मात्र कार्य गरिनु पर्दछ ।

भौ.नं. र मिति	कामको विवरण	आपूर्तिकर्ता	खर्च रकम
२३/२०८०/०६/२३ गा.पा पुँजीगत	स्टिल दराज खरिद	मोहम्मद सलिम फर्निचर उद्योग	११५२६०
३३/२०८०/०६/२४ गा.पा पुँजीगत	ल्यापटप १	न्यू डिसी टेक नेपाल	१४८५००
१६१/२०८०/१०/०७ गा.पा पुँजीगत	ल्यापटव - १, प्रिन्टर- १	न्यू साझा इलेक्ट्रोनिक एण्ड अर्डर सप्लायर्स	१२२८३१
२७८/२०८०/११/१७ गा.पा. पुँजीगत	सोफा, टेबल , दराज खरिद	मोहम्मद सलिम फर्निचर उद्योग	१५२५५०
२९३/२०८०/११/२२ गा.पा. पुँजीगत	ल्यापटप १	न्यू साझा इलेक्ट्रोनिक एण्ड अर्डर सप्लायर्स	८००००
२९४/२०८०/११/२२ गा.पा. पुँजीगत	ल्यापटप खरिद-३	न्यू साझा कम्प्युटर ट्रेड	१९५६२७
४१६/२०८०/१२/२६ गा.पा. पुँजीगत	कुर्सी र दराज खरिद	साहारा स्टील फर्निसिङ उद्योग	५४२४०
४१७/२०८०/१२/२६ गा.पा. पुँजीगत	ल्यापटप १ खरिद	न्यू साझा अर्डर एण्ड सप्लायर्स	७६८४०
४२३/२०८१/०१/०७ गा.पा. पुँजीगत	ल्यापटप २, प्रिन्टर १ खरिद	न्यू साझा इलेक्ट्रोनिक एण्ड अर्डर सप्लायर्स	२०००००
६५५/२०८१/०२/२९ गा.पा. पुँजीगत	टेलिभिजन १, सिसि क्यामेरा समेत	ओम कम्प्युटर्स	१९९०००
६९७/२०८१/०३/०७ गा.पा. पुँजीगत	सोफा लगायत	न्यू अधिकारी ट्रेडर्स	९९६८८
७८१/२०८१/०३/१९ गा.पा. पुँजीगत	कुर्सी २, टेबल १ र दराज खरिद	साहारा स्टील फर्निसिङ उद्योग	६१०२०
जम्मा			१५०५५५६

४३ **मोटर ड्राइभिङ तालिम:**

तालिम, गोष्ठी, सेमिनार लागायत कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा स्वीकृत नर्म्सका आधारमा सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।पालिकाले यस वर्ष वडा नं ७ का १० जनालाई मोटर ड्राईभिङ तालिम दिई भौचर नं ६४७/२०८१/०२/२८ बाट रु.१,९९,०००।– खर्च गरेको छ। उक्त तालिममा सहभागी हुनेहरुको छनौटको कुनैपनि मापदण्ड बनाएको देखिँदैन।तालिम पश्चात् ति तालिम लिने लाभग्राहीहरुले पालिकामै केहि समय सेवा दिने हो वा होइन सो विषयमा कुनै पनि सम्झौता समेत गरेको देखिएन।विगतमा यस्ता प्रकृतिको तालिम भए/नभएको, अन्य संघ, संस्थाबाट तालिम लिए/नलिएको विषयमा यकिन नभएकोले लाभग्राहीको छनौटमा दोहोरोपना भएको/नभएको विषयमा एकिन हुन सकेन।अत: पालिकाले यस्ता तालिम दिँदा सहभागीको छनौटको सूचक बनाई तालिम लिने व्यक्तिहरुको नामावली समेत अभिलेख अद्यावधिक गरी वेवसाइटमा सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ।

४४ **प्रोभिजनल सम :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) बमोजिम सरकारी खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टि गर्ने बिल, भरपाई, प्रमाण र कागजात संलग्न हुनु पर्ने व्यवस्था छ। त्यसैगरी खरिद सम्झौताको जनरल कन्डिसन अफ कन्ट्र्याक्टको बुँदा १९.१ मा निर्माण व्यवसायीले निर्माण कार्य शुरु हुने मितिदेखी मर्मत अवधिसम्म मान्य अवधि भएको निर्माण कार्य, जनशक्ति र उपकरणको बिमा गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । मेहलकुना अस्पताल जाने सडक निर्माण कार्यका लागी निर्माण व्यवसायी दोर्ण विल्डर्स ग्रुप अफ कम्पनीसँग २०८१/३/१५ सम्म निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरी २०८१/१/३१ मा खरिद सम्झौता भएकोमा निर्माण व्यवसायीले रनिङ्ग बिल भुक्तानी लिने प्रयोजनका लागी मात्र २०२४/६/१९ देखी २०२४/६/२४ (११ दिन) को बिमा गराएर प्रोभिजनल सम वापतको बिमा रकम रु. ५०,०००/- पूरै भुक्तानी लिएको देखियो । सम्झौता बमोजिमको अवधि भन्दा ३४ दिन घटी अवधिको बिमा गराएर पूरै रकम भुक्तानी लिएको हुँदा बिमा नगराएको अवधिको दामासाहीले असुल गर्नुपर्ने बिमा रकम रु.

असुल गर्नुपर्ने	३७,७७८

४५ **वडा नं. १४ को सडक मर्मत**

(ठेका नं. ७/०८०/८१) : सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ बमोजिम निर्माण व्यवसायीको ढिलाईको कारणले खरिद सम्झौता बमोजिमको काम सो सम्झौतामा तोकिएको म्यादमा सम्पन्न हुन नसकेमा निजले सार्वजनिक निकायलाई सम्झौता रकमको दश प्रतिशतमा नबढने गरी साधारणतया प्रति दिन सम्झौता रकमको शुन्ना दशमलब शुन्य पाँच प्रतिशत पूर्व निर्धारित क्षतिपुर्ति दिनु पर्ने व्यवस्था छ । २०८१/२/३० सम्म निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरी निर्माण व्यवसायी द काली सिद्धि निर्माण सेवासँग २०८०/११/२३ मा रु. १४७४६३६/- को खरिद सम्झौता भएको छ । यस निर्माण कार्यको म्याद २०८१ जेठ ३० मा समाप्त भएकोमा हालसम्म ४९.७९ प्रतिशतमात्र काम गरेको देखिन्छ । सम्झौतामा तोकिएको म्यादमा सम्झौता बमोजिमको काम सम्पन्न हुन नसकेका कारण प्रतिदिन सम्झौता रकम रु. १४,७४,७९,६३३/- (मूअकर बाहेक) को ०.०५ प्रतिशतले हुने रु. ७३७/- नियमानुसार ३० दिनको हुन आउने पूर्व निर्धारित क्षतिपुर्ति रकम रु. २२,११०/- निर्माण व्यवसायीबाट असुल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	२२,११०

४६ **पूर्व निर्धारित क्षतिपुर्ती :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ बमोजिम निर्माण व्यवसायीको ढिलाईको कारणले खरिद सम्झौता बमोजिमको काम सो सम्झौतामा तोकिएको म्यादमा सम्पन्न हुन नसकेमा निजले सार्वजनिक निकायलाई सम्झौता रकमको दश प्रतिशतमा नबढने गरी साधारणतया प्रति दिन सम्झौता रकमको शुन्ना दशमलब शुन्य पाँच प्रतिशत पूर्व निर्धारित क्षतिपुर्ति दिनु पर्ने व्यवस्था छ । कल्लेरीखोला तल्लो नारङ्गेचौर सडक निर्माण का लागी निर्माण व्यवसायी गुर्भाकोट कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि. सँग २०८१/३/१५ भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरी २०८०/१२/२३ मा रु. ७३४८८०/- को खरिद सम्झौता भएकोमा निर्माण व्यवसायीले ४८.८३ प्रतिशतमात्र कार्य गरी रु. ३५८८७९/- भुक्तानी लिएको देखिन्छ । लेखापरीक्षण अवधिसम्म खरिद सम्झौताको म्याद थप नभएको र सम्झौता बमोजिमको निर्माण कार्य सम्पन्न सम्पन्न समेत नभएकाले नियमानुसार सम्झौता रकम रु. ७,३४,८८०/- को १० प्रतिशतले हुने रकम रु. ७३,४८८/- पूर्व निर्धारित क्षतिपुर्ति असुल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	७३,४८८

४७ **खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता योजना :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ बमोजिम परामर्शदताको ढिलाईको कारणले खरिद सम्झौता बमोजिमको काम सो सम्झौतामा तोकिएको म्यादमा सम्पन्न हुन नसकेमा निजले सार्वजनिक निकायलाई सम्झौता रकमको दश प्रतिशतमा नबढने गरी साधारणतया प्रति दिन सम्झौता रकमको शुन्ना दशमलब शुन्य पाँच प्रतिशत पूर्व निर्धारित क्षतिपुर्ति दिनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता योजना निर्माणका लागी परामर्शदाता छाँया डेभलप्मेन्ट सर्भिस प्रा.लि. सँग २०८०/५/१५ भित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी २०८०/२/२२ मा रु. ११९४१२७/- को खरिद सम्झौता भएकोमा परामर्शदाताले लेखापरीक्षण अवधिसम्म खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता योजना तयार गरी कार्यालयमा पेश भएको देखिएन । सम्झौता बमोजिम सम्झौता बमोजिमको कार्य सम्पन्न भए पछी रकम भुक्तानी गरिने प्रावधान राखिएकोमा कार्यालयले भौ. नं.९१६/०८१/२४ बाट रु. ६,००,०००/- भुक्तानी दिएको देखियो । परामर्शदातासँग भएको खरिद सम्झौताको म्याद समाप्त भै सकेकोमा परामर्शदाताले म्याद थपका लागी निवेदन समेत पेश गरेको छैन । खरिद सम्झौताको म्याद थप नभएको र सम्झौता बमोजिमको कार्य सम्पन्न सम्पन्न समेत नभएकाले नियमानुसार सम्झौता रकम रु. ११,९४,१२७/- को १० प्रतिशतले हुने रकम रु. १,१९,४१२/- पूर्व निर्धारित क्षतिपुर्ति असुल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१,१९,४१२

४८ **होडिङ बोर्डको भुक्तानी :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम (१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्नेछ।नमुना परीक्षणको क्रममा पालिकाले देहायानुसार उपभोक्ता समितिबाट गरेको कार्यको प्राविधिक कार्य सम्पन्नमा होर्डिङ बोर्डको समेत संलग्न भएको नापी समावेश गरी रु.८,७०,९८४/- भुक्तानी गरेको छ।पालिकाले पेस गरेको उक्त श्रेष्तामा होर्डिङ बोर्ड निर्माण बापत रु.७,०००।- को विल तथा खर्च पुष्टि हुने फोटो समेत समावेश छैन।खर्च पुष्टी नभएको उक्त रकम सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट असुल हुनुपर्ने रु.

क्र.सं.	भौचर नं./मिति	योजना/उपभोक्ता समितिको नाम	भुक्तानी रकम	होर्डिङ बोर्ड बापतको भुक्तानी रु.
१	४०६-२०८०।१२।२१	धारापानी विद्युत लाइन विस्तार	५०००००	३०००
२	६३०-२०८१।०२।२३	सिरेनी र प्राव वि निग्लेनी खानेपानी ट्याङ्की निर्माण	१०००००	१०००
३	७७४-२०८१।०३।१८	जनभण्डार मा.वि.च्यानलगेट निर्माण	३३४८४	२०००
४	८६२-२०८१।०३।२९	खरायोचौर खानेपानी ट्याङ्की निर्माण	२३७५००	१०००
जम्मा			८७०९८४	७०००

असुल गर्नुपर्ने	७,०००

४९ **कन्टिन्जेन्सी खर्चः**

सार्बजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १० (७) मा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्ने ढाँचा अनुसूची-१ मा व्यवस्था रहेको छ । उक्त अनुसूचीमा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा वर्कचार्ट स्टाफ खर्च २ प्रतिशत र सानातिना अन्य खर्च २ प्रतिशत गरी ४ प्रतिशत कन्टिन्जेन्सी वापत थप गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।उक्त निर्देशिकामा कन्टिन्जेन्सी खर्च गर्दा वर्क चार्ज र अन्य सानातिना खर्चको लागि लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले यस वर्ष पुँजीगत खर्चको बिल भुक्तानी गर्दा कन्टिन्जेन्सी रकम कट्टा गरी पालिकाको विविध खर्च खातामा राखी उक्त खाताबाट यस वर्ष रु. ३ लाख ३६ हजार कन्टिन्जेन्सी खर्च गरेको छ । पालिकाले खर्च गरेको कन्टिन्जेन्सी रकम मध्ये वर्क चार्ज खर्च र सानातिना खर्च कति भएको हो विवरण तयार गरेको देखिएन । कन्टिन्जेन्सी खर्च गर्दा वर्क चार्ज र अन्य सानातिना खर्चमा भएको खर्च छुट्याइ अभिलेख राख्नु पर्दछ । साथै कन्टिन्जेन्सीबाट हुने खर्चलाई वार्षिक खरिद योजनामा समावेश गरी कार्यविधि बनाई नियमको व्यवस्था अनुसार खर्च गर्नु पर्दछ ।

५० **उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी:**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा उपभोक्ताबाट संचालित योजनाहरुको नमुना परीक्षण गर्दा उपभोक्ता समितिबाट कार्यान्वयन भएका योजनाहरुको प्राविधिक नापी मूल्याङ्कन गर्दा उपभोक्ता समितिको विलमा Miscellneous works including site clearance before and after the work, photos and other documents as per instruction of site incharge आईटम राखी प्राविधिक नापी मूल्याङ्कन पेस गरी सोबापतको रकम समेत गरी देहायानुसार रु.३७,१६,१८२/- भुक्तानी गरेको छ।यसरी उक्त आईटम थप गरी उपभोक्ता समितिलाई रकम भुक्तानी दिँदा सो रकम बराबरको पुष्टि हुने विल एवं भरपाई पेस भएको छैन।अत: विल एवं विजक बिना प्राविधिक नापी तयार गर्ने प्राविधिकलाई जिम्मेवारी बनाउनुपर्दछ।साथै विल एवं बिजक बिना प्राविधिक नापी गरी भुक्तानी दिएको रकम रु.७७,७८१/- सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	भौचरनं./मिति	योजनाकोनाम/विवरण	भुक्तानी रकम	विविध रकम (विलनभएको)
१	२८२-२०८०।११।१८	केरेनीबिच कुलो निर्माण	१५००००	३०००
२	३०३-२०८०।११।२३	चुनेअम्रेडेम देखि फेकरी सम्म सिंचाई कुलो निर्माण	१९८२३१	३०००
३	३२४-२०८०।१२।०७	खोलापारीकुलो निर्माण	१८२१५१	५०००
४	३५९-२०८०।१२।१३	कोप्रखोलाढल निकास उपभोक्ता समिति	३०००००	३०००
५	३४४-२०८०।१२।०८	पातिहाल्नादेवाखोलीमा प्रतिक्षालय निर्माण	१८००००	५०००
६	३३९-२०८०।१२।०८	टनियाघाटखट्टो सिंचाई कुलो	१०००००	३०००
७	३६७-२०८०।१२।१४	भुल्केपानीसिंचाई कुलो ड्याम मर्मत	२०००००	४०००
८	३७९-२०८०।१२।१९	तलकनीसिसाकुँडा सानीडाँडा खानेपानी	१३७६१६	३०००
९	३८४-२०८०।१२।१९	बसन्तडांडा दमार विचको नरखोली कल्भर्ट	४०००००	५०००
१०	३९५-२०८०।१२।२०	रिठामुलअधुरो सिंचाई कुलो निर्माण	१५००००	५०००
११	४०१-२०८०।१२।२०	दमखोलेटोल विकास कुलो, सहारे	१८४८०३	५०००
१२	४०५-२०८०।१२।२१	तोरीबारीप्रतिक्षालय निर्माण	१५००००	५०००
१३	४४०-२०८१।०१।१०	पांजाविटोल र विष्ट टोल सिंचाई	२०००००	४५००
१४	४८१-२०८१।०१।२७	वरडाँडासडक मर्मत	२०००००	८०८१
१५	६११-२०८१।०२।२०	सृजनाप्रा.वि. श्रीवानी	२१००००	४०००
१६	७९७-२०८१।०३।१९	पा.वि.बथानडांडा शौचालय निर्माण	१७१३८१	४०००
१७	८७०-२०८१।०३।२३	गोछेखोलालिफ्ट सिंचाई	३३२५००	४२००
१८	९००-२०८१।०३।२४	आगरखोलासिंचाई फिल्टर ट्याङ्की निर्माण	२६९५००	४०००
जम्मा			**३७१६१८२**	**७७७८१**

असुल गर्नुपर्ने	७७,७८१

५१ **उपभोक्ताको काम:**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायवाट निर्माण कार्य गराउँदा वा सो सम्वन्धी सेवा प्राप्त गर्दा रोजगारीको सृजना गर्ने र लाभग्राही समुदायलाई सहभागि हुन सक्ने प्रकृतिका कार्य गराउन वा सेवा लिन सकिने उल्लेख छ। साथै नियमावलीको नियम ९७ (१४) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायवाट काम गराउदा श्रममुलक कामको निर्धारण, काम वा सेवामा मितव्ययीता, गुणस्तरीयता, दिगोपना अभिवृद्धि गर्ने तरिका, आम्दानी खर्चको अभिलेख, काम वा सेवाको सुपरिवेक्षण र अनुगमन जस्ता विषयमा सार्वजनिक निकायले अपनाउनुपर्ने कार्यविधी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले निर्धारण गर्न सक्ने उल्लेख छ । साथै उपभोक्ता मार्फत सम्पन्न गरिएका आयोजना श्रम मुलक, मितव्ययी, गुणस्तरीय र दिगोपना अभिवृद्धि हुने खालको हुनुपर्नेमा पालिकाबाट उपभोक्ता मार्फत सञ्चालन गरिएका निर्माण कार्यहरु प्राविधिक बिल र सोसँग संलग्न विल भर्पाईको आधारमा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरेको देखिन्छ । सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले समेत उपभोक्ता समितिवाट गराउन सक्ने कामको कार्यविधी हालसम्म तयार गरेको छैन। सार्वजनिक खरिद ऐनमा भएको खरिद सम्वन्धी प्रकृयाको अवलम्वन गर्दै श्रममुलक काम उपभोक्ताबाट र अन्य जटिल तथा निर्माण व्यवसायी प्रयोग गर्नुपर्ने काम प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट सम्पन्न गर्ने तर्फ कार्यालयले ध्यान दिनुपर्दछ।

५१.१ **निर्माण कार्यको गुणस्तर :** उपभोक्ता समितिबाट सञ्चालन हुने आयोजनाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित उपभोक्ता समिति, अनुगमन समिति र कार्यालयको हो । यसका लागी स्वीकृत ड्रइङ्ग, डिजाइन र स्पेसिफिकेशन बमोजिम निर्माण सामग्रीको गुणस्तर कायम गर्नुपर्ने, निर्माण विधि र प्रकृया कार्यालयसँग भएको सम्झौता बमोजिम हुनुपर्ने, मितव्ययिताका लागि स्थानीय स्तरमा उपलब्ध, गुणस्तरयुक्त सामग्रीको उपयोग गर्नुपर्दछ । तर यस नगर पालिकाले उपभोक्ता समिति मार्फत् भएका निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न विभिन्न निर्माण सामग्रीको प्रयोगशाला परीक्षण गर्ने/गराउने छैन । जसले गर्दा निर्माण कार्यमा आवश्यक गुणस्तर कायम भएको सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । अतः निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न आवश्यक मात्रामा गुणस्तर परीक्षण गराउने तर्फ कार्यालयको पहल हुनुपर्दछ ।

५१.२ **उपभोक्ता समितिको बिल भरपाई :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(६) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्याङ्कन बिल भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समिति वा समुदायको वैठकबाट अनुमोदन गराई सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ।यो वर्ष नगरपालिकाले उपभोक्ता समितिबाट सम्पन्न भएका अधिकांश योजनामा प्राविधिक नापी तथा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा उपभोक्ता समितिलाई रकम भुक्तानी गरेको देखियो। उपभोक्ता समितिले प्राविधिक नापी तथा उपभोक्ताको बिल पेश गर्दा आंशिक रूपमा मात्र डोर हाजिरी तथा खर्चका बिल भरपाई संलग्न गरी पेश गर्ने गरेको देखियो।नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुरूप उपभोक्ता समितिले खर्चको बिल भरपाई उक्त समुहको वैठकबाट समेत अनुमोदन गर्ने गरेको देखिएन।यस सम्बन्धमा फिल्डमा गई प्राविधिकले पेश गर्ने वास्तविक नापी तथा कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा रकम भुक्तानी गर्ने गरेको नगरपालिकाले जानकारी दिएतापनि योजनामा प्रयोग भएका सामग्री खरिदको समेत बिल पेश नहुँदा नापी अनुसारको वास्तविक परिमाण र लागत कै सामान प्रयोग भयो भनि आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था रहेन । गत विगत वर्षका प्रतिवेदनहरुमा समेत यस सम्बन्धमा सुझाव दिँदै आएकोमा यस अवस्थामा सुधार भएको देखिएन ।

५१.३ **प्राविधिक बिल :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ (१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ्ग बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित अधिकांश योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन तथा कार्यसम्पन्न पेश भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था रहेन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, कार्य सम्पन्न भएको मिति, नापजाँच गरेको मिति लगायतका बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । प्राविधिकले उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित भएर बनाउनुपर्दछ।

५१.४ **आइटम वाइज योगदान :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ (३ क१) मा साठी लाख रुपैया भन्दा बढीको निर्माण कार्यमा प्रत्येक कार्य इकाईमा उपभोक्ता समितिको योगदान हुनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकामा पेश भएको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनमा प्रत्येक कार्य इकाईमा उपभोक्ता समितिको योगदान हुनुपर्नेमा एकमुष्ठ कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनमा मात्र उपभोक्ता समितिले पुर्याउनु पर्ने योगदानको अंश पुर्याएको कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनबाट देखिन्छ।अत: नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुसार साठी लाख रुपैया भन्दा बढीको निर्माण कार्यमा उपभोक्ता समितिले निर्माण कार्यको प्रत्येक इकाईमा अनिवार्य योगदान हुनुपर्दछ।

५२ **सहभागि यातायात भत्ताः**

गुर्भाकोट नगरपालिकाको कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को दफा १४(२) व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले सवारी साधन तथा इन्धन सुविधा उपलब्ध गरेको विभिन्न पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई तालिम एवं कार्यक्रममा सहभागिलाई समेत यातायात भत्ता भुक्तानी गरेको नियमसम्मत देखिदैन । पालिकाले जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि तालिम जस्ता तालिम/गोष्ठि तथा सेमिनार सञ्चालन गर्दा पालिकाले सवारी साधन तथा इन्धन सुविधा गराएका पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई समेत यातायात खर्च उपलब्ध गराएको छ । निर्देशिकामा उल्लेखित दरमा दोहोरो नपर्ने गरी यातायात भत्ता, सहभागि भत्ता तथा अन्य भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

५३ **बिमाः**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ बमोजिम कार्यालयको काममा कर्मचारी तथा पदाधिकारीलाई सरकारी कामको सिलसिलामा मुलुकभित्र वा बाहिर भ्रमण गर्दा भ्रमण वा काज अवधिभर दुर्घटना बीमा शुल्क बापत बिल बमोजिमको रकम पाउने व्यवस्था छ । साथै संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले संघीय निजामती कर्मचारीहरुको रु.१० लाखको सामुहिक दुर्घटना बीमाको व्यवस्था छ । पालिकाले लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडसँग संम्झौता गरी पालिकामा कार्यरत ४ जना सवारी चालकहरुको जीवन विमा बापत रु.८४,१८१। भुक्तानी गरेको छ । गत विगतबाट सो भुक्तानी हुँदै आएपनि पालिकाको आन्तरिक आम्दानी न्यून रहेको अवस्थामा थप सुविधा भुक्तानी गूर्ने कानुन, कार्यविधि एवं आधार नदेखिएकोले थप सुबिधा सम्वन्धमा पुनर्विचार गर्नुपर्दछ ।

५४ **वितरणमुखी कार्यः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा वितरणमुखी खर्च नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पुँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष देहाय बमोजिमको संस्थालाई भुक्तानी गरेको अनुदान अनुत्पादक, वितरणमुखी तथा प्रतिफल दिन नसक्ने कार्यमा खर्च गरेकोले यस्तो कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

गो.भौ.नं./मिति	विवरण	रकम
९७-०८०/०८/२४	दलित संस्कृतिक बाजा सेट वितरण वडा नं. २	१५००००
३५७-०८०/१२/१३	मयुर ड्रेस वितरण	६५०००
४४६-०८०/०१/१६	विद्यार्थी ड्रेस वितरण वडा नं. २	१९९९००
४६३-०८१/०१/१६	झोला तथा शैक्षिक सामाग्रि वितरण	१०००००
६०१-०८१/०२/१८	खेलकुद पोषाक व्यवस्थापन	६००००
६७४-०८१/०३/०४	मौलिक कला तथा संस्कृतिको लागि जुता र ड्रेससेट वितरण	१०००००
७८९-०८१/०३/१९	खेलकुद सामाग्री वडा नं. ९ वितरण	१९९७००
४७४-०८१/०२/०७	मेहलकुना फुटबल क्लब	२०००००
५७९-०८१/०३/०७	आर सि ३२ फुटबल एकेडेमिलाई वितरण	३८६१२
४३६-०८१/०३/०६	कर्णाली वाङमय प्रतिष्ठान	१६७३२५

५५ **खाजा/खाजा खर्चः**

गुर्भाकोट नगरपालिका कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को दफा ७(२) बमोजिम योजनाको गुणस्तरियता कायम गर्न पटके रुपमा खटीने पदाधिकारी, कर्मचारी भ्रमण आदेश बिना योजना वा अन्य कार्यको अनुगमन, निरीक्षण गर्न गएमा प्रतिवेदन प्राप्त भएमा दैनिक खाना र खाजा खर्चवापत मात्र रु.८५०/- प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति खर्च भुक्तानी गराइने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले भौचर २७८-०८०/१०/१७ बाट रु.१,४५,०००/-, भौचर ४३०-०८१/०१/०२ बाट रु.१,७४,०००/-, भौचर ४३९-०८१/०१/३१ बाट रु.१,०३,०००/- भौचर ६५८-०८१/०३/२१ बाट रु.७८,०००/-, भौचर ३२-०८०/११/२२ बाट रु.२,०२,०००/-, भौचर ३४-०८०/११/२३ बाट रु.७६,०००/-, भौचर ९८-०८१/३/२२ बाट रु.१,९८,०००/-, भौचर १०५-०८१/०३/२३ बाट रु.१,३४,०००/-, भौचर १३१-०८१/०३/१६ बाट रु.१,३५,०००/- गरी जम्मा रु.१२,४५,०००/- खर्च लेखेको छ । प्रतिदिन खाजा/खाना वापत रु.८५०/- सुविधा उपलब्ध गराउन सकिने व्यवस्था भएकोमा योजना संख्याको आधारमा भुक्तानी गर्दा प्रतिदिन २ पटक भन्दा बढी भुक्तानी भएको छ । निर्देशिकामा प्रतिदिन रु.८५०/- सुविधा उपलब्ध गराउनुपर्नेमा योजना संख्याको आधारमा भुक्तानी भएकोले १ दिनमा सो दर भन्दा बढी भुक्तानी भएको देखिन्छ।सो सम्बन्धमा एकिन गरी बढी भुक्तानी भएको असुल हुनुपर्दछ।

५६ **विज्ञापनः**

विज्ञापन(नियमन गर्ने) नियमावली,२०७७ को ११(क)(२) मा १ बमोजिम विज्ञापन एजेन्सी मार्फत मार्फत कारोबार गराउँदा बोर्डमा सूचीकृत विज्ञापन एजेन्सी मध्येबाट खुला र पारदर्शी प्रक्रियाको आधारमा विज्ञापन एजेन्सीको छनौट गरी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले सो व्यवस्थामा उल्लेख भएबमोजिम प्रतिशप्रर्धाको माध्यमबाट सूचना प्रकाशन नगरी रु.२५,०६,०४२/- खर्च गरेको छ । पालिकाले सूचना तथा विज्ञापनका लागि अल्फा कम्युनिकेशन विज्ञापन एजेन्सीसँग २०८०/०८/२४ मा २०८१ असाढ मसान्तसम्म कायम रहने गरी प्रति सि.सि. रु.१०२/- मा सम्झौता गरेको छ । सम्झौता पछि पनि पालिकाले एकद्धार प्रणालीबाट सूचना प्रकाशन नगरी विभिन्न एजेन्सीबाट समेत सूचना प्रकाश गरेको देखिन्छ । उक्त फर्मले कबोल गरेको मुल्य भन्दा अन्य निकायबाट सूचना प्रकाशन गर्दा बढि दरमा खर्च भएको देखिएकोले सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाई सम्झौताको पालना गर्नुपर्दछ ।

५७ **संघीय निकायलाई निकासाः**

विनियोजन ऐन, २०७९ को दफा ५ मा प्रदेशको बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश भएको पुंजीगत तर्फको कुनै योजना तथा कार्यक्रम प्रदेशले नेपाल सरकारको सम्बन्धित कार्यालय मार्फत कार्यान्वयन गराउन आवश्यक ठानेमा नेपाल सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालय र नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई त्यस्तो योजना वा कार्यक्रम नेपाल सरकार सम्बन्धित कार्यालयमार्फत कार्यान्वयन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष रु.४,५५,९७५/- देहायबमोजिम कार्यालयलाई रकम भुक्तानी गरेको छ । पालिकाले यस्तो क्रियाकलापलाई नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

गो.भौ.नं./मिति	निकाय	रकम
३१-०८०/०६/२२	अस्थायी प्रहरी चौकी, बोटेचौर	१२४४९
३५-०८०/०६/२३		१४१६०
४३-०८०/०६/२३		४७९७०
४४-०८०/०६/२३		१७६००
५९-०८०/०६/२४	प्रहरी चौकी, मालारानी	३१३५८
१३५-०८०/०८/२१		६०००
९६-०८०/०७/०२	प्रहरी चौकी, मेहलकुना	४७८७०
२२५-०८०/१०/०३	मालपोत कार्यालय मेहलकुना	४१२५०
४३३-०८१/०१/२७	मालपोत कार्यालयको विद्युतको महशुल भुक्तानी	२७८००
	नापी कार्यालय, मेहलकुनाको विद्युतको महशुल भुक्तानी	५७,२९७.५०
४८२-०८१/०१/२७	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१५२२२०
जम्मा		४५५९७५

५८ **नन् फाइलरः**

मूल्य अभिबृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १८ (१) मा करदाताले प्रत्येक महिनाको विवरण सो महिना समाप्त भएको २५ दिनभित्र पेश गर्नुपर्ने र भुक्तानी दिनेले समेत भुक्तानीको विवरण सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई दिनुपर्ने व्यबस्था छ। मूल्य अभिबृद्धि करसमेत निम्नअनुसार भुक्तानी लिएका निर्माण ब्यवसायीहरुले बुझाउनु पर्ने कर नबुझाई नन् फाइलर देखाएकाले मूल्य अभिबृद्धि कर रु.१,६०,५३७/- समायोजन भएको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

गो.भौ.नं./मिति	आपुर्तिकर्ता	बिल नं./मिति	बिल रकम	मुल्य अभिवृद्धि रकम	नन् फाइलर मिति
४९-०८०/०६/२४	सुपर्व अफसेट एण्ड फेलेक्स प्रिन्ट (१०७३८७९३६)	०७-०८०/०५/२७	९२०९५	१०५९५	२०७७ पौष देखि
		१६-०८००/०६/२१	९९४४०	११४४०	२०७७ पौष देखि
३२४-०८०/११/१०	गिब्सन छापाखाना उद्योग (६११९५७२६१)	०२४-०८०/११/१९	९८२८१	११३०६	२०८० दोश्रो त्रैमासिक देखि
४५९-०८१/०२/०१	गिब्सन छापाखाना उद्योग (६११९५७२६१)	२५-०८०/११/१०	९४९२०	१०९२०	२०८० दोश्रो त्रैमासिक देखि
३२६-०८०/११/११	ढकाल अफसेट प्रेस एण्ड सप्लायर्स (१०२५६३३६८)	०४९-०८०/१०/०२	१५८२०	१८२०	२०८० दोश्रो त्रैमासिक देखि
	ढकाल अफसेट प्रेस एण्ड सप्लायर्स (१०२५६३३६८)	०४८-०८०/१०/०२	४४०७०	५०७०	२०८० दोश्रो त्रैमासिक देखि
४००-०८१/०१/१०	ढकाल अफसेट प्रेस एण्ड सप्लायर्स (१०२५६३३६८)	०४२-०८०/०९/२९	९९९८०	११५०२	२०८० दोश्रो त्रैमासिक देखि
८४८-०१/०३/२३	चिया मिडिया एण्ड टेक्नोलोजि प्रा.ली. (६०९७५५८००)	३९-०८१/०३/१७	१२०००	१३८०	२०७९ पौष देखि
		३७-०८१/०३/१७	१५०००	१७२५	२०७९ पौष देखि
		३८-०८१/०३/१७	१९५०००	२२४३३.७	२०७९ पौष देखि
४४३-८१/०१/१७	झरना मेडिसिन सप्लायर्स (१३८५७८८१३)	०७-०८०/१२/०७	५५६५००	७२३४५	२०८० माघ देखि
जम्मा				१६०५३७	

प्रमाण पेश नगरेको	१,६०,५३६.७

५९ **विद्युत महशुल जरिवानाः**

सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी तथा प्रभावकारी बनाउने सम्बन्धी मापदण्ड,२०७८ को दफा ९ को उपदफा (१) अनुसार सरकारी खर्चको मितव्ययी र उपलब्धिपुर्ण तरिकाले खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । गुर्भाकोट नगरपालिका कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को दफा १५(२) बमोजिम बिल समयमै भुक्तानी गरी जरिवाना नतिर्ने र छुट सुविधा लिने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विद्युत महशुल समयमै भुक्तानी नगरेका कारण जरिवाना भुक्तानी गरेको देखिन्छ । समयमै विद्युत महशुल भुक्तानी नगर्दा थप आर्थिक भार पर्ने देखिन्छ ।पालिकाले समयमै विद्युत महशुल भुक्तानी नगर्दा यस वर्ष रु.७८,७३८।२५ जरिवाना तिरेको छ । समयमै विद्युत महशुल भुक्तानी नगर्ने कर्मचारीलाई जिम्मेबार बनाई यस्तो कार्यमा नियन्त्रण हुनु पर्दछ ।

६० **कारोबारको लेखाः**

स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(१) बमोजिम गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजश्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरण तोकिए बमोजिम हुने तथा उप-दफा २ मा स्थानीय तहले आफ्नो कारोबारको लेखा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको सिफारिसमा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । जसको लागि कार्यन्वयन गर्न एकिकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गिकरण कार्यविधि, २०७४ लागु भएको छ । पालिकाले सो कार्यविधि आंशिक रुपमा पालना गरेको देखिन्छ । पालिकाले अधिकांश खर्च शिर्षकहरु तोडमोड् गरी निर्माण गर्नुको साथै कार्यविधि बमोजिम निर्माण भएको शिर्षकबाट सोको व्याख्यामा नपरेको शिर्षकमा खर्च गरेको देखिन्छ । कार्यविधि बमोजिम तोकिएको शिर्षकबाट खर्च गर्नुपर्दछ।

गो.भौ.नं./मिति	विवरण	खर्च भएको शिर्षक	खर्च हुनुपर्ने शिर्षक	रकम
विभिन्न	करार कर्मचारीको तलब भत्ता	सेवा र परामर्श खर्च (२२४११)	करार सेवा शुल्क (२२४१३)	२११५३६०६
६५५-०८१/०३/२०	पालिका डायरी छपाई	सभा सञ्चालन खर्च(२२७२१)	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्रि (२२३११)	१२२४६०
२५-०८०/०६/२३	ल्यापटप, प्रिन्टर खरिद	अनसुन्धान तथा विकास सम्बन्धी खर्च (३११३२)	मेशिनरी तथा औजार (३११२२)	१८८७०२
८३१-०८१/०३/२१	अपाङ्गता सचेतना कार्यक्रम	पुजिगत परामर्श खर्च (३११३५)	कार्यक्रम खर्च (२२५२२)	१९६०००
	जम्मा			२१६६०७६८

६१ **कर बिजकः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १९ बमोजिम सार्वजनिक निकायले बीस हजार रुपैया भन्दा बढीको कुनै खरिद कार्य गर्दा आन्तरिक राजश्व कार्यालयबाट स्थायी लेखा नम्बर र मूल्य अभिवृद्धि कर दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीबाट मात्र खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले विभिन्न खरिद कार्य गर्दा मुल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएको फर्मबाट खरिद कार्य गरेको देखिन्छ । पालिकाले विविध खर्च अर्न्तगत न्यु गुरुङ्ग खाजाघरसँग रु.१०,८२,५६९/- कारोबार गरी भुक्तानी गरेकोमा सो फर्म मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएको देखिदैन । तसर्थ पालिकाले मुल्य अभिवृद्धि कर दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको फर्मसँग खरिद कार्य गरी खरिद नियमावलीमा तोकिएको व्यवस्थापको पालना गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

६२ **वैदेशिक भ्रमणः**

प्रदेश तथा स्थानीय तहले विदेशी सरकार, नियोग, प्रतिनिधि र अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थासँग सम्पर्क गर्दा अवलम्बन गर्नुपर्ने कार्यविधि सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६ को दफा ५ को उपदफा (१) र (२) बमोजिम बैदेशिक भ्रमणका लागि प्रदेशका पदाधिकारी/कर्मचारी मनोनयन गर्नुपूर्व परराष्ट्र मन्त्रालयको सहमति लिने र सहमित प्राप्त भएपछि मात्र निर्देशिकाको दफा ६ को उपदफा (३) बमोजिम मनोनयन गर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै कर्णाली स्थानीय तहका पदाधिकारीको सेवा सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७७ बमोजिम नेपाल सरकारको स्वीकृति विना वैदेशिक भ्रमण गर्ने पदाधिकारीको हकमा यस अनुसुची बमोजिमको विदेश भ्रमण बापतको दैनिक भ्रमण भत्ता उपलब्ध नहुने व्यवस्था छ । यस वर्ष देहायका पदाधिकारी नेपाल सरकारको स्वीकृत बेगर छिमेकी मूलुक चिनको भ्रमणमा गएको देखिन्छ । नेपाल सरकारको स्वीकृत बेगर हुने वैदेशिक भ्रमण नियमसम्मत नभएकोले यस्तो कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

गो.भौ.नं./मिति	पद	नाम/थर	भ्रमण मिति	भुक्तानी रकम	कैफियत
१२७-०८०/०८/१३	नगर प्रमुख	हस्त पुन	८०/७/२९-०८०/८/८	२८२००	पालिका-काठमाण्डौ-पालिका सम्मको भ्रमण खर्च भुक्तानी
	अधिकृत छैठौ	नवराज थापा	८०/७/२९-०८०/८/७	२४०००	
	प्र.प्र.अ.	पूर्ण बहादुर खत्री	८०/७/२९-०८०/८/११	३०३००	

६३ **कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ताः**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१-३** को निर्णयले रू **०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

६४ **विल भरपाईः**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **५९,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

६५ **शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्तिः**

स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । यस पालिकामा रहेका ७२ सामुदायिक विद्यालयहरुको शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्तिको अवस्था एवं विद्यार्थीको संख्या निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.स	विद्यालय	शिक्षक दरबन्दी	पदपूर्ति	पदपूर्तिमध्ये करार	विद्यार्थी संख्या
१	उच्च माध्यामिक तह	२०	१९	१९	१४७१
२	माध्यामिक तह	४३	४३	१९	२०४३
३	नि.मा.वि तह	६०	६०	२४	३२३१
४	प्रा.वि तह	२२६	२२६	४७	५६६५
जम्मा		**३४९**	**३४८**	**१०९**	**१२४१०**

अत: विद्यार्थीको संख्याका आधारमा शिक्षक पदपूर्ति हुनुपर्दछ।

६६ **बढी ग्रेड भुक्तानी :**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१०,९५५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१०,९५५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **२,८८३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **९,८५९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **२०,०६३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **२३,७३१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१२,४९६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६७ **विद्यालय निकासा फिर्ता:**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ अनुसार सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकममध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई बाँकी रहेको शसर्त, विशेष र समपूरक अनुदान स्थानीय तहले सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।त्यस्तै, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन,२०७४ को दफा २८ मा प्रचलित कानून बमोजिम प्राप्त भएको अनुदानको रकम जुन प्रयोजनका लागि प्राप्त भएको हो सोही प्रयोजनका लागि प्रयोग गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले शसर्त अनुदान तर्फको विद्यालयलाई तलब भत्ता अनुदान वापतको बढी निकासा भएको रकम रु.३२,०२०।- मिति २०८१/०४/०७ मा र मिति २०८१/०३/२१ मा रु.४०,३२७।- गरी रु.७२,३४७/- नगरपालिका संञ्चित कोषमा जम्मा गरेको छ। संघीय अनुदानको रकम संघिय संञ्चित कोषमा फिर्ता गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	७२,३४७

६८ **विद्यालयको अनुगमन नियमन व्यवस्थाः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार माध्यामिक तहसम्मका विद्यालय संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति निर्माण,अनुगमन मुल्याङ्कन तथा नियमन सम्बन्धी कार्य सम्बन्धित पालिकाले गर्ने व्यवस्था भएकोमा पालिकाले विद्यालय सम्बन्धि मापदन्ड तयार गरेको छैन।जसबाट विद्यालय अनुगमन कार्य प्रभावकारी रुपमा संचालन हुन नसक्ने देखिएकाले अनुगमन मापदण्ड तयार गरी विद्यालय अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

६९ **न्यानो झोला खरिदः**

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुगमन गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरुले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारीक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यस वर्ष रु.७९५ दरमा ७०० थानको रु.६,२८,८४५।– (मू.अ. कर समेत) को न्यानो झोला खरिद गरेको मा यस पालिका अन्तर्गत यस वर्ष ५१३ जना प्रसुती भएको अभिलेखबाट देखिन्छ।खरिद भएका १८० थान बढी झोलाहरु भण्डारमा रहेका छन्।खरिद भएका झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परिक्षण गरेको देखिएन।तसर्थ, माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्दछ।लामो समय भन्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा ह्रास आउने हुनाले त्यसतर्फ समेत पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

७० **औषधी खरिदः**

पालिकाले औषधी खरिद गर्दा तोकिएको मापदण्ड पालना गरी खरिद गर्नुपर्दछ ।पालिकाले यस वर्ष ठेक्का मार्फत रु. ७,५९,६८७।–र विभिन्न आपूर्तिकर्ता बाट सोझै खरीद रु.२०,७८,७१०।– गरी जम्मा रु.२८,३८,३९७।– को औषधी खरिद गरी स्वास्थ्य संस्थालाई वितरण गरेको छ ।सो सम्बन्धमा देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार छन्।

७०.१ पटक पटक खरिद : सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ मा खरिद कार्य गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने व्यवस्था छ । पालिकाले औषधि खरिदका लागी रु.१६,६९,५४०/- को लागत अनुमान स्वीकृत गरेको छ । सिलबन्दी दरभाउपत्र आह्वान गरी सबैभन्दा घटी अंक कबोल गर्ने आपूर्तिकर्ता युनिक फर्मा सँग रु. ८,०५,४८५/- (५१.८% घटी) मा खरिद सम्झौता गरी रु.७,५९,६८६/- को खरिद भएको छ । पालिकाले यस वर्ष रु.२०,७८,७१०/- को औषधि विभिन्न आपूर्तीकर्ता बाट सोझै खरिद गरेको छ । सिलबन्दी दरभाउपत्रको माध्यमबाट लागत अनुमान भन्दा ५१.८% घटीमा आपूर्ती भएकोमा सोझै खरिद गरिएको औषधिलाई दरभाउपत्रमा समावेश नगरेको कारण थप व्ययभार परेको देखिन्छ।तसर्थ पालिकाभित्र आवश्यक पर्ने औषधि वार्षिक खरिद योजना निर्माण गरी प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट खरिद गर्नु पर्दछ।

७०.२ खरिद व्यवस्था - खरिद गरेका उक्त औषधीको आपूर्ति हुने औषधी डव्लु.एच.ओ. सर्टिफाइड हुनुपर्ने, वडाका स्वास्थ्य संस्थालाई औषधी पठाउदा वास्तविक मागमा आधारित हुने माग यकिन गरी खरिद गरेको प्रमाण संलग्न गर्ने गरेको छैन । तसर्थ औषधीको खरिद, आपूर्ती, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकीएको गुणस्तर अनुसारकै औषधी प्राप्त भएको नभएको

एकीन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधीको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधीहरु जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

७१ **कृषि तथा पशुपन्छी कार्यक्रम:**

कृषि क्षेत्रको रुपान्तरण, कृषि तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्धन लगायतका कृषि, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान उपलब्ध गराउने विभिन्न नीति, कार्यविधी तथा निर्देशिका नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट समेत तर्जुमा भएको देखिन्छ ।पालिकाले सोही बमोजिम लक्षित कृषक वर्गलाई अनुदान वितरण वापत वार्षिक कार्यक्रममा बजेट व्यवस्था गरी कार्यक्रम संचालन हुँदा पालिकाले संचालन भएको कृषि तथा पशुपन्छी कार्यक्रममा ५० प्रतिशत साझेदारी र वडामार्फत् संचालन भएको कृषि तथा पशुपन्छी कार्यक्रममा भने शतप्रतिशत नै अनुदान दिएको छ।अनुदान वितरण सम्बन्धी पालिकाले कार्यविधि समेत तयार गरेको देखिएन।उक्त अनुदान वितरणको लागि लाभग्राही छनौट गर्दा कुनै सूचक तयार गरेको छैन।अत: पालिकाले कृषि, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान वितरण गर्दा कार्यविधि बनाई अनुदान कार्यक्रम संचालनमा एकरुपता कायम गर्नुपर्दछ ।

७२ **कृषी पशु अनुदानः**

कृषी क्षेत्रको रुपान्तरण, कृषी तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्धन लगायतका कृषी, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यक्रमबाट विभिन्न व्यक्ति तथा समूहलाई अनुदान दिएको देखिन्छ । यस्ता कार्यक्रम संघका साथै प्रदेश तथा स्थानीय तह मार्फत तिनका समेत स्रोत साधनको सम्लग्नतामा सञ्चालन गर्न विभिन्न नीति कार्यविधी तथा निर्देशिका नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट समेत तर्जुमा भएको देखिन्छ । सोही बमोजिम लक्षित कृषक वर्गलाई अनुदान वितरण वापत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष यस पालिकावाट समुह र व्यक्ती गरी १३४५१ जनाको लागि रु.१,०१,७५,०००/- खर्च भएको व्यहोरा निम्नानुसार देखिन्छ । यस्ता खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागी यसरी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकको नाम, ठेगाना र अनुदानको किसिम तथा रकम वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनु पर्दछ ।

कृषि तर्फ:				
क्र.स	कार्यक्रम	कामको विवरण	रकम	लाभग्राही संख्या
१	विउ तथा विरुवा वितरण	आलु, धान , मकै , गहुँ , तरकारी र फलफुलका विरुवा	२३९८०००	३९५९
२	सामाग्री वितरण	निलोतुथो, चुना , मिनिकिट , क्रेट , स्प्रे पम्प , ज्याप प्लान्टर थोपा सिचाई र कम्बाईन मिल	२२०००००	५०४०
३	मिनिटिलर लगायत कृषि उपकरण वितरण	५० प्रतिशत अनुदानमा मिनिटीलर , घाँस काट्ने मेशिन र चारा मेशिन वितरण	२३२७०००	८९
जम्मा			६९२५०००	९०८८
पशु तर्फ:				
क्र.स	कार्यक्रम	कामको विवरण	रकम	लाभग्राही संख्या
१	घांसको विउ तथा विरुवा वितरण	जै, वर्षिम , भेच र टियोसेन्टी वितरण	५०००००	३८१०
२	दुध अनुदान प्रति लिटर एक रुपैयाँ पचास पैसा	दुध उत्पादक किसानहरुलाई उत्पादनको आधारमा प्रोत्साहन अनुदान	७०००००	३८६
३	बोका तथा बंगुरको पाठापाठी वितरण	५० प्रतिशत अनुदानमा बोयर बोका तथा बंगुरको पाठापाठी वितरण/चारा मेसीन	१४५००००	१०८
४	उपकरण वितरण	५० प्रतिशत अनुदानमा विद्युतिय चारा मेसीन वितरण/भकारो सुधार समेत	६०००००	५९
जम्मा			३२५००००	४३६३

७३ **अनुदानको अनुगमन:**

कर्णाली प्रदेश कृषि तथा सहकारी सम्बन्धी कार्यक्रम (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०८० को दफा १४ मा अनुदानग्राहीलाई अनुदान उपलब्ध गराउने प्रत्येक कार्यालयले अनुदान सम्बन्धी विवरण वेभसाइटमा नियमितरुपमा अद्यावधिक गरी सार्वजनिक गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । सोही कार्यविधिको दफा १६ मा अनुदान कार्यक्रमको समग्र अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले कृषि प्रसार खाद्य सुरक्षा तथा पोषण सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत रु. ३,५०,०००/- को तरकारीको बिउ तथा पशुजन्य औषधी खरिद उपलब्ध गराएकोमा अनुदानग्राहीको अद्यावधिक विवरण वेवसाइटमा सार्वजनिक गरेको छैन भने अनुदान उपयोगको सम्बन्धमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन समेत तयार गरेको देखिएन । कृषी क्षेत्रको रुपान्तरण, कृषी तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्धन लगायतका कृषी, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान संघ, प्रदेश र स्थानीय तह मार्फत विभिन्न नीति कार्यविधी तथा निर्देशिका तयार गरी कार्यान्वयन भइ रहेको अवस्थामा यस्ता कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिन अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यालयले अनुदानग्राहीको अद्यावधिक विवरण आफ्नो वेवसाइटमा सार्वजनिक गर्नुका साथै अनुदानको उपयोगीता सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

७४ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमः**

स्थानीय तहमा रोजगारीका पर्याप्त अवसर सिर्जना गरी उपलब्ध जनशक्तिको महत्तम उपयोग गर्दै आर्थिक विकासमा योगदान पुर्‍याउने तथा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ बमोजिम प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ।यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकामा ११ वटा योजना सञ्चालन गरी ८१ जनालाई १०० दिनले रोजगारी उपलव्ध गराई रु.४७,१८,९८२/- श्रमिक ज्याला खर्च गरेको छ ।अनुसूची-३ मा सुचिकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम एक सय दिनको रोजगारी उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था भएपनि पालिका अन्तर्गत छनोट भएका योजनामा अधिकतम १०० र

न्यूनतम ५० दिन रोजगार पाएतापनि सुचिकृत भएका ५३८ व्यक्ति मध्ये ८१ बाहेक ४५७ जनाले सय दिनको रोजगार प्राप्त गरेको देखिदैन।पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन । कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप बेरोजगार सूचीमा सुचिकृत भएका सम्बन्धित क्षेत्रका बेरोजगारलाई रोजगारी दिने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

७५ **मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रमः**

कर्णाली प्रदेशभित्र कामको सृजना गरी बेरोजगार युवालाई रोजगारी दिने उद्धेश्यले मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ जारी भई मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । यस कार्यविधि, २०७८ अनुसार पालिकामा १४ वटा योजना सञ्चालनमा विनियोजित रु.२ करोड १० लाख मध्ये रु.१ करोड ९५ लाख २९ हजार ६ सय खर्च भएको छ। सो सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्न अनुसार छनः

७५.१ रोजगारी स्थितिः कार्यविधिको परिच्छेद-३ (६) मा मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट विनियोजन भएको रकम श्रमिकको ज्यालामा खर्च गरी श्रमिकको बैंक खातामा निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।कार्यक्रममा छनोट भएका प्रतिवडा १ आयोजनाका दरले १४ वटा कार्यक्रममा श्रमिक ज्याला रु.१,०९,३४,०८८।– तथा सामाग्री खरिदमा रु.८५,९५,५४१।– खर्च भएको छ । पालिका अन्तर्गत छनोट भएका योजनामा अधिकतम ५६ दिन र न्यूनतम ११ दिन मात्र श्रमिकले रोजगार पाएको देखिन्छ । सुचिकृत भएका व्यक्ति १८७ जनाले एक सय दिनको रोजगार प्राप्त गरेको देखिदैन । १४ वटा कार्यक्रम सम्पन्न गर्न सुचिकृत भएका ३५१ जना श्रमिकले रोजगारी प्राप्त गरेका छन । कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप बेरोजगार सूचीमा सुचिकृत भएका सम्बन्धित क्षेत्रका बेरोजगारलाई रोजगारी दिने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

७५.२ सार्वजनिक लेखापरीक्षणः मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७८ को दफा १४ बमोजिम आयोजना कार्यन्वयन गर्ने निकायले अन्तिम भुक्तानी गर्नुपूर्व आयोजनाको लागत, प्रगति विवरण, खर्चका बिल भरपाई, श्रमिकको नाम, प्राप्त रकम र खर्च विवरण लगायतका विषयको सार्वजनिक लेखापरिक्षण गराउनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष सञ्चालित आयोजनाहरुको निर्देशिका बमोजिम सार्वजनिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । कार्यविधिले तोकेका सुचकहरु समावेश गरी सार्वजनिक लेखापरीक्षण गर्नुपर्दछ ।

७६ **सामाजिक सुरक्षा भत्ता :**

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद २ ले लाभग्राहीको नाम दर्ता र नवीकरण, लगत कट्टा तोकिएको मिति भित्रै परिचयपत्र अनिवार्य रुपमा नवीकरण गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, प्रत्यक बर्ष लगत अध्यावधिक गरी लाभग्राहीको संख्या यकिन गर्नुपर्ने, भत्ता वितरण गर्दा बैंक मार्फत भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न नियमित रुपमा अनुगमन गर्नुपर्ने, केन्द्रिकृत सूचना प्रणालीमा प्रविष्टी गरि अधावद्यिक गर्ने जिम्मेवारी सामाजिक सुरक्षाको अख्तियारी पाउने सम्वन्धित स्थानीय तहको हुने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणका वापत कुल रकम रु.१९,२३,२२,३४७/- खर्च लेखेको छ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवतरण सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय अनुसार छन् :

७६.१ अभिलेख अद्यावधिक : सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ मा सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गरिरहेका सवै प्रकारका लाभग्राहिले अगामी आर्थिक बर्षमा भत्ता लिनका लागि तोकिएको ढाँचामा सो कार्यविधिको दफा ५(१) मा उल्लेखित समयावधि भित्र सम्बन्धित पालिकामा दरखास्त दिनुपर्ने ब्यवस्था छ।सो कार्यविधिको ५ को उपदफा २ मा यसरी नविकरण नगर्ने लाभग्राहिले पछिल्लो आवमा भत्ता नपाउने उल्लेख गरेकोमा यस पालिकाले सोको परिपालना गरेको पाइएन । मृत्यु भएमा, बसाई सरी गएमा, एकल वा विधवा महिलाले विवाह गरेमा, बालबालिकाको हकमा पाँच वर्ष उमेर पूरा भएमा, नवीकरण नगरेमा, एक आार्थिक वर्षको कुनै पनि किस्ता रकम नबुझेमा वा अयोग्य व्यक्तिले भत्ता प्राप्त गरेको प्रमाणित भएको अवस्थामा लाभग्राहीको नाम सम्बन्धित स्थानीय तहले मूल अभिलेख

कट्टा गर्नुपर्दछ । सो सम्वन्धी विवरण अध्यावधिक गरेको पाईएन।तसर्थ भत्ता पाउनेको विवरण अध्यावधिक गरेर मात्र भत्ता वितरण गर्न तर्फ पालिकाले ध्यान दिनु पर्दछ ।

७६.२ विवरणको समिक्षा: सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद- ७ दफा ३१ मा भत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिको विवरण स्थानीय तहले सम्बन्धित नगरसभामा पेश गर्नुपर्ने, स्थानीय तहले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमको चौमासिक वा वार्षिक रुपमा समिक्षा गर्दा सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रममा भएको निकासा तथा खर्चको पनि समिक्षा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमको चौमासिक वा वार्षिक रुपमा समिक्षा गर्दा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सम्बन्धी यस कार्यविधि बमोजिमको समिक्षा गरेको पाइएन।कार्यविधिको पालना गर्नेतर्फ कार्यलयले ध्यान दिनुपर्दछ।

७७ **जिन्सी व्यवस्थापन:**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९(३) र (४) बमोजिम पालिकाले जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन तालुक कार्यालयमा पठाएपछि सोको सम्बन्धमा कुनै निर्देशन पठाएमा सो समेत बिचार गरी लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने सामान ६ महिनाभित्र र मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने भए ३ महिनाभित्र लिलाम बिक्री वा मर्मत सम्भार गरिसक्नुपर्ने उल्लेख छ ।यस पालिकाले पेश गरेको जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा मर्मत गर्नुपर्ने भनी उल्लेख गरिएका मोटरसाईकल २ थान, डेस्कटप कम्प्युटर १८ थान, मोबाईल ७ थान, ल्यापटप १३ थान, प्रिन्टर १८ थान लगायतका जिन्सी मालसामानहरु लेखारीक्षणको क्रममा मर्मत गरेको पाइएन।अत: जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा मर्मत गर्नुपर्ने भनी उल्लेख गरिएका सामानहरु समयमै मर्मत गरी प्रयोगमा ल्याउनु पर्दछ।

७८ **मुल्य अभिवृद्धि कर समायोजन:**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ नियम १२४(२) मा निर्माण व्यवसायीले सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा कर विवरण पेश गरेको प्रमाण कागजात र अर्थ मन्त्रालयको पत्र संख्या २०६९/७० च.नं. ३६९ मिति २०६९/६/१७ को परिपत्र बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि कर समायोजन गरेको प्रमाणपत्र पेश गरेपछि मात्र धरौटी फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले भौ.नं. २६/०८१/३/२० बाट निर्माण व्यवसायी सत्य निर्माण सेवालाई रु. ४,५०,०००/- धरौटी फिर्ता गरेकोमा मूल्य अभिवृद्धि कर समायोजन गरेको प्रमाण लिएको देखिएन । यस कार्यालयबाट भुक्तानी लिएको मूल्य अभिवृद्धि कर समायोजन पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	४,५०,०००

७९ **आन्तरिक लेखापरीक्षणः**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३३(८) वमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा समावेश भएका व्यहोरा अन्तिम लेखापरीक्षण हुनु अगावै फर्स्यौट तथा सम्परिक्षण गराउनु पर्ने तथा दफा ३३(९) वमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षणको सुझावहरुको सम्वन्धमा कारण सहित हटाएकोमा वाहेक अन्य सुझावहरुलाई अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदमा समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुरुप आन्तरिक लेखापरीक्षणमा देखिएका व्यहोरा हालसम्म फर्स्यौट नभएकोले निम्नानुसार कायम गरिएको छः-

७९.१ **बैठक भत्ता**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१,२७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१,२७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **१,२७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८१-१२-६** को निर्णयले रू **३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७९.२ **बिल भरपाईः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) बमोजिम सरकारी खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टि गर्ने बिल, भरपा्इ, प्रमाण र कागजात संलग्न हुनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले निम्न अनुसारको खर्चको भुक्तानी गर्दा उक्त खर्चको पुष्टी हुने प्रमाण तथा वितरको भपाई नभएकोले सो को प्रमाण पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु.

गो.भौ.नं./ मिति	**विवरण**	**बिल भरपाई**	**भुक्तानी रकम**	**नपुग बिल भरपाई**
२८१-२०८०।१२।२२	श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान कार्यक्रम अन्तरगत रोजगार सेवा केन्द्रले कार्यक्रम	५३७७१	५७८८०	४११०
७८४-२०८१।०३।३१	स्वास्थ्यकर्मीलाई इम्प्लान्ट तालिम अन्तरगत कार्यक्रम	१९६५४०	२०००००	३४६०
जम्मा				**७५७०**

प्रमाण पेश नगरेको	७,५७०

संपरीक्षणबाट थप भएको बेरूजू

क्र.सं.	बेरुजुको विवरण	रकम
१	स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ८६ (१) बमोजिम स्थानीय सेवा गठन, संचालन व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानुन बमोजिम हुने, दफा ८६ (२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, संचालन तथा व्यवस्थापन सेवाको शर्त तथा सुबिधा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ । १४ औं नगसभाको मिति २०८०/१०/२६ को निर्णय नं. ८ मा नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये अतिरिक्त समयमा कार्य गर्ने कर्मचारीहरुलाई कार्यबोझ र जोखिमका आधारमा खाईपाई आएको मासिक तलबको ३० प्रतिशत देखि ५० प्रतिशत सम्म प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराउने गरी अनुमोदन गरेको छ । भौचर नं ३५२-०८०/१२/०६ बाट पालिकाका कर्मचारीलाई प्रोत्साहन भत्ता वापत रु.१०,१३,०५८/- खर्च लेखेको छ । पालिकाले अतिरिक्त समयमा कार्य सम्पादन खुल्ने गरी कुनै सुचक तयार गरेको छैन । नगरसभाले प्रोत्साहन भत्ता सुविधा उपलब्ध गराउने समयावधि निर्धारण गरेको देखिदैन । नगरसभाबाट प्रोत्साहन भत्ता प्रदान गर्ने मिति २०८०/१०/२६ मा अनुमोदन भएकोमा २०८० श्रावण देखिको भत्ता भुक्तानी भएको देखिन्छ ।	0.00

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८०/८१

कार्यालय र स्थान : गुर्भाकोट नगरपालिका, सुर्खेत , गुर्भाकोट नगरपालिका , सुर्खेत

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	पूर्ण वहादुर खत्री	२०८०-३-६	२०८१-६-१०
कार्यालय प्रमुख	धर्मराज न्यौपाने	२०८१-६-१६	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	लोमन केशर खनाल	२०७९-२-२	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
४३५,३३६	१०,१९६,५८३	७४९,९५३.७	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	११,३८१,८७२.७
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्योट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	१५७,२६७
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	११,२२४,६०५.७

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		८२९६३४३२.७	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	४६६१८३७१०.४९	चालु खर्च	४५१४५३०६२.२१
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	६३९७६९७६	पूँजीगत खर्च	२३८२२०४५०
राजश्व बाँडफाँट	१२०४००८८३.६३	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२४३४६७५७१.४९
आन्तरिक आय	१११९२४३६		
अन्य आय	२५११८५९०१.४		
कुल आय	९१२९३९९०७.५२	कुल खर्च	९३३१४१०८३.७
बाँकी मौज्दात		६२७६२२५६.५२	

सुझाव

स्थानीय तहद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- भौतिक संरचना निर्माण गर्दा गुणस्तर आश्वस्तता योजनामा तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।
- संघ र प्रदेशबाट प्राप्त अनुदानमध्ये खर्च नभई वर्षान्तमा बाँकी रहेको मौज्दात आर्थिक वर्ष समाप्तिपश्चात् समेत फिर्ता हुँदा खर्चमा यथार्थता नदेखिएकोले सोमा सुधार गर्नुपर्दछ ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा दर्शाइएका सुझावहरु कार्यान्वयन हुनु पर्दछ ।

- पालिकामा निर्माणाधीन भौतिक संरचनाहरु समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ । पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ।